

nûbihar

Mehnameya Çand û Huner û Edebiyat

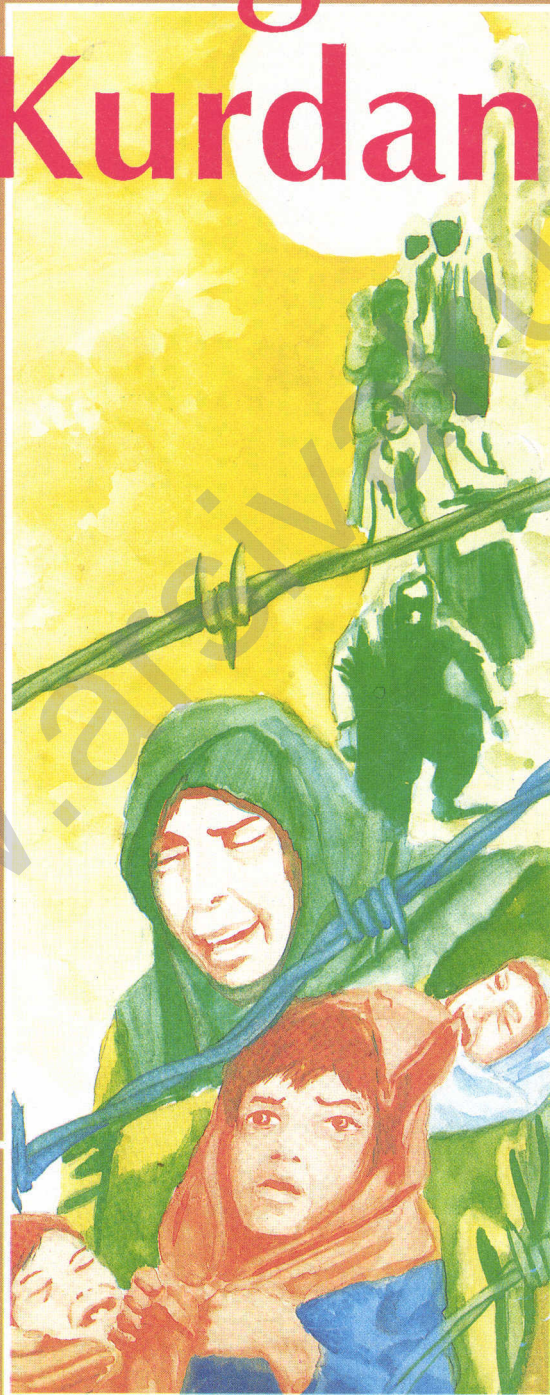
Hejmar: 4

Sal: 1

Çileyê Paşîn 1993

Biha: 10.000 TL

“Pirsgirêka Kurdan”

Xwedî

(Sahibî)

MAHMUT YARLUĞ

Berpirsiyarê Giştî

(Genel Yayın Yönetmeni)

SABAH KARA

Berpirsiyarê Nivîsaran

(Sorumlu Yazışleri Müdürü)

SÜLEYMAN ÇEVİK

Mudîrê Dezgahê

(Müessese Müdürü)

MÜŞTEHİR KARAKAYA

nûbihar kovareke mehanî ye ku bi weşandina karpêkên çanda Kurdî bi mana tevayî dilebîke.

Raman û rayên xwedîyên karpêkan, lizûmen ne raman û rayên *nûbihar* in. Nivîsaran ku bi înzeya Berpirsiyarê Giştî weya bi navê *nûbihar* tên weşandin raman û raya *nûbihar* nîşan didin.

nûbihar di serrastkirina karpêkên şandî de azad e.

Bedela abonetiya salinî

(12 hejmar):

Li hundir: 120.000 TL

Li derve: 50 DM

Postgiro (Posta Çeki):

Süleyman Çevik, 658265

Jimareyên hesabbankî:

Li hundir: Süleyman Çevik, İş Bankası Yavuzselim Şubesi, 1079-300-235999

Li derve: Süleyman Çevik, İş Bankası Yavuzselim Şubesi, 1079-30100-3118770

Navnîşan (Adres):

Fevzipaşa Cad. Başhoca Sok. 49/1, Fatih-Istanbul
Tel: 533 75 88

Tiprêzî (Dizgi):

nûbihar

Berg (Kapak):

Dönüş

Çapxane (Matbaa):

Mutlu Ofset

nûbihar

Mehnameya Çand û Huner û Edebiyat

DESTPÊK

- Hejmara çarem pîroz bel 3
nûbihar

SERNIVÎSAR

- "Pirsgirêka Kurdan" 5
SABAH KARA

AYETNAME

- Çend ayetin ji Qur'an a Mecîd 7
AZAD ZELAL

HEDÎSNAME

- Çend hedîsin ji Pêxember ê Ekrem 9
MEHMET SEYDAOĞLU

LÊPİRSÎNA "PIRSGİRÊKA KURDAN"

- Serokê "Komela Piştgirî Ji bona Mafên Mirov û Mazlûman" (Mazlum-Der) M. İHSAN ARSLAN 12
- Xwedî û Berpirsiyarê Giştî yê kovara "Nûdem" FIRAT CEWERÎ 13
- Sekreterê Giştî yê "Weqfa Maf û Azadiyên Kurdan" YILMAZ ÇAMLİBEL 14
- Nivîskar ATASOY MÜFTÜOĞLU 16
- Pîrsa Kurdan İslam hel dîke 18
SÜLEYMAN ÇEVİK
- Hevpeyvîna rojnameya "Özgür Gündem" bi Berpirsiyarê Giştî yê me SABAH KARA re 23
- Bersîva Berpirsiyarê Giştî yê me SABAH KARA bi lêpîrsîna heftenameya "Azadî" 25

WEŞANNAME

- Kovareke delal î Kurdî: Nûdem 22
ROJÎN ZELAL

HELBEST

- Muxbeçeyên meyfirûş her seherî tên sema 10
MELA EHMED Ê CİZİRÎ
- Li ser wefata Bedîuzeman Seîd ê Norsî 20
SEYİD ELÎ YÊ FİNDİKÎ
- Nameyên bêcewab / 3 21
SABAH KARA
- Mi umrê xwe li hîçê xerc kiriye 26
YÜNİS EMRE

DİMİLKÎ

- Ma tim bermay 27
MUHAMMED PAŞA

ZAROKNAME

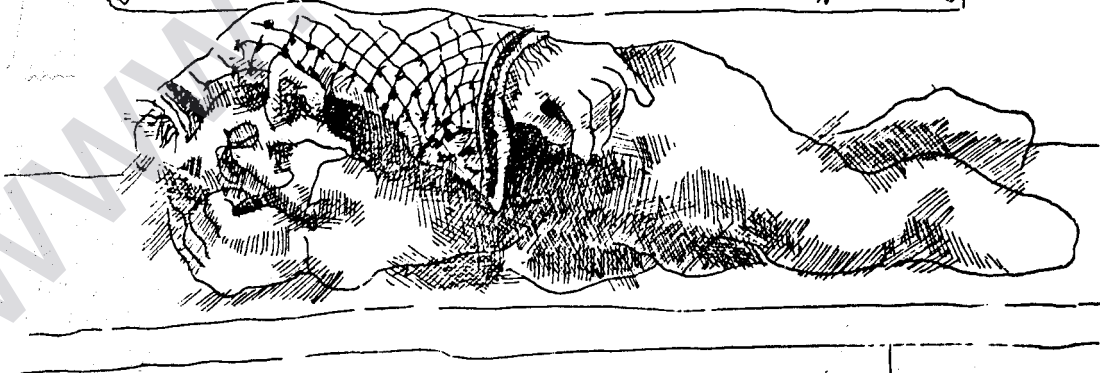
- Pîtros 28
SERWER PÛRYA / SABAH KARA

RÊZIMAN

- Rêzimana Kurdî 30

RÊZEPİRS

- 32
ALİ KEÇELİ

Coşkun

HEJMARA ÇAREM PÎROZ BE!

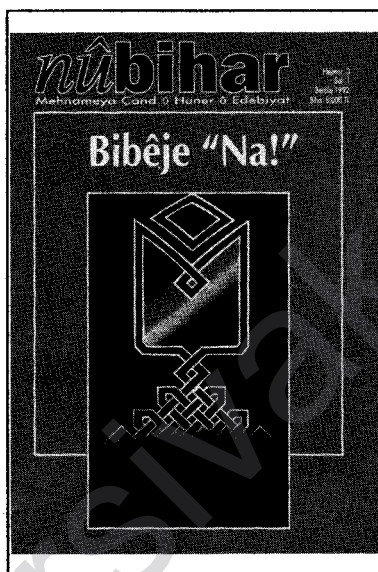
Em dixwazin qismek ji nameyên we di kovarê de biweşînin. Lêbelê dibe ku hinin ji we, hun nameyên xwe ne ji bona weşandinê rêbikin. Loma em rîca dikin ku yên ku naxwazin nameyên wan di kovarê de biweşin, bila vê di nameya xwe de binvîsin.

nûbihar

Xwendevanên delal! Em dixwazin qismek ji nameyên we di kovarê de biweşînin. Lêbelê dibe ku hinin ji we, hun nameyên xwe ne ji bona weşandinê rêbikin. Loma em rîca dikin ku yên ku naxwazin nameyên wan di kovarê de biweşin, bila vê di nameya xwe de binvîsin.

Sernûçeya vê hejmarê, "Pirsgirêka Kurdan" e. Em dixwazin di vê hejmarê xwe de li ser vê pirsê bisekinin. Lê weke ku hun dizanin, ev pirs ne pirseke kurt û sade ye. Loma em dê di hejmarê xwe yên hatî de jî vê pirsê bidominin. Di vê hejmarê de em çar bersîvên lêpîrsîna xwe ya "Pirsgirêka Kurdan" diweşînin. Em dê bersîvên din di hejmarê xwe yên hatî de biweşînin. Em hê jî li benda bersîvên nivîskar û rewşenbîran in. Yên ku dixwazin, jî vê û pê de jî karin bersîvên xwe ji me re rêbikin. Lewra em dixwazin heta ku bibe, em li ser vê pirsê bisekinin.

Hun dê di vê hejmarê de hevpeyvînek û lêpîrsînek ji Berpirsiyarê Giştî yê me bixwînin. Hevpeyvîna ku rojnameya *Özgür Gündem* bi Berpirsiyarê Giştî yê me re kiriye û bersîva wî bi lêpîrsîna rojnameya *Azadî*. Ji ber ku munasebeta wan bi "Pirsgirêka

Kurdan" re heye, me wergelandin zimanê Kurdî û em wan di vê hejmarê de diweşînin. Di hejmarê xwe yên hatî de jî em dê cih bidin van celebivîsan.

Em dixwazin hinek jî li ser tebrîk û pêşniyar û rexneyên we bisekinin:

Birayê me Mîrza **M.Şakir ê Koçer** di nameya xwe ya Kurdî de dibêje ku: *"Xweda yê Zilcelal kar û xebata we li hev bîne. Em bêvîdar in ku hun bibin dengê me. Arîkariyê re çi pêwîsî be, em ji we re amade ne."* Em pîrr spas dikin. Tiştê ku em ji birayên xwe dixwazin ewe ku, hun name û nivîsên xwe kêmkirin û hun ji bona belavkirin û abone peydaki-

rinê bixebitin. Xweda arîkarê we û me be.

Birayê me Mîrza **Îbrahîm Bor** jî di nameya xwe ya spehî û pîrr dirêj (lê bi Tirkî) de piştî pesn û meth û tebrîkên xwe, pêşniyar û rexneyên ku li dormandorê xwe bihîstiye ji me re rêz dike û dibêje ku: *"Hinî ji hevalan dibêjin ku, ko hinek ji nivîsên kovarê bi du zimanan, bi Kurdî û Tirkî çap bibin, dê çêtir werin fam kirin."* Ev pêşniyar li gor ramanê me, ne li cih e. Lê ji ber ku sebeb pîrr dûvdirêj e, em naxwazin li vir ser seba redkirina vê pêşniyarê bisekinin. Birayê me dûvre dibêje ku: *"Hinî ji birayan jî dixwazin ku çend rûpelên kovarê bi tîpên Erebi werin çapkirin."* Ev pêşniyara birayê me maqûl e. Em dê însaelahê me daxwaza birayên xwe heta ku ji destê me were, bi cih bin. Lewra ekseriyeta Kurdan ji tîpên Erebi îstifade dikin. Lê ji bo ku Kurdên vêderê zêde bi tîpên Erebi nizanin bixwînin û binvîsin, me tîpê Latîni tercîh kiriye. Ya din jî eve ku, tîpên Latîni, tîpên famêla zimanê me, yanê famêla Hind-Ewrûpa ne. Bira **Îbrahîm** dibêje ku: *"Rexnek din jî eve ku, mîna ku kovar, ji raman û îrşadê zêdetir, li ser bipêşdebirina zimanê Kurdî disekine."* Ev tesbîta bi-

rayên me, di cih de ye. Heqî-qeten em ji fikr û îdeolojiyê bizêdetir li ser ziman disekinin. Lewra heger nêta me, bi tenê teblîx kirina îdeolojiyê bûna, menê ji zimanê ku herkesî vî diyarî wî zanin, yanê ji zimanê Tirkî îstîfade bikira. Lêbelê em dixwazin ku em zimanê Kurdî bipêş de bibin û em bikin ku di hatiyeke nêzîk de ev gel, yanê gelê Kurd karibe di her aliyê jiyana xwe de ji vî zimanê ezîz îstîfade bike. Em bawerin ku dê ev, di hatiyeke nezik de, bibe. Em rîca dikin ku birayên me heta wî wextî sebrê bikşînin. Birayê me **Îbrahîm** duvre dibêje ku: *"Elhemdulilab, digel vê qasê ku karpêkên ewilîn in, wergerên we pîrr di cih de ne. Xusûsen jî, wergera Peyiva Bîst û Seyemîn."* Em pîrr spas dikin bira **Îbrahîm**. Digel vê qasê ku nameya te, bi qasê ku ev **Destpêk** tev de kare li ser were nivisandin giring e, lêbelê ji ber ku cih tineye, em li vir disekinin.

Birayê me Mîrza **Mehmed Can Aydın** di nameya xwe ya Kurdî de dibêje ku: *"Gelî endam, nivîskar û xebatkarên kovara Îslamiya Nûbihar. Ez xortekî şanzdeh salî me. Ji lîseyê Îmam-Xetîb a Bursayê em çend xwendekarên Kurd, bi sebeba derhatina vê kovara Îslamiya Kurdî em ji we re gelek spas dikin. Ev xebata we gelek pîroz be. Me zûda rêya kovarekî Îslamiya Kurdî wek Nûbihar dîpa. Em bewcedarê wê bûn. Sebeba ku ev xwestina me hate cih, em gelek kêfxweş û dilşad in. Yezdan we di vê xebata we de pîroz bike. Amîn."* Em pîrr spas dikin bira **Mihemed Can**.

Birayê me Mîrza **Mehmed Diyaeddin Dağhan** di nameya xwe ya Kurdî de dibêje ku: *"Gelê berpirsiyarên Nûbihar!*

Selama Xwedê li ser bewe be. Ez gelek spas dikim ji bo derketina kovara Îslamiya Kurdî. Daxwazek min ji we heye: Em çawa naxwazin di zimanê Tirkî de bê gotin "Înek Sûresi", di zimanê Kurdî de jî em naxwazin bê gotin "Sûreta Mange". Ji bo vê, bi baweriya min ko ji bin serlewheya "Sûreta Beqere", bêjeya "Mange" were avêtin, qençtir e. Lêbelê her çi min vê gotibe jî, hun ji min zanatir in; hun çawa bi cibînin wisa binvîsin." Em pîrr spas dikin bira **Mihemed Diyaeddin**. Em bêjeya "Mange" ne bi mana navê sûretê, lê ji bona ku heval zanibin ku mana "Beqere" çi ye, dinvîsin. Em navê sûretê bi şiklê "Sûreta Beqere" dinvîsin û di nava parantêzê de em "Mange" datînin. Lêbelê heger ev bêje birayên me nerehet dike, em amade ne ku wê bavêjin. Hetta em dê însaelah di vê hejmarê de vê bêjeyê bavêjin. Bila dilê birayên me rahet be.

Birayê me Mîrza **M. Îrşad Cûdî** di nameya xwe ya Kurdî de dibêje ku: *"Birayên min î delal û hêja, xebatkarên Nûbihar! We valayîyeke pîrr giring dagirt û we gavek bi mêranî avêt; Yezdanê mezin ji we razî be. We di hejmara seymîn de gotiye, "Ko hun navê xwe yê eslî binvîsin zehf baş e." Lêbelê gereke em paşnavê xwe bi Kurdî binvîsin; ma ji Tirkan re ne bes e! Mînak; paşnavê min "Adak" e, lê ez vî qebûl nakim û ez "Cûdî" dinvîsim. Hêviyeke min î din jî heye ku hun di kovarê de bi gelekî, helbestên şairên Kurd biweşînin. Li holê bi bezaran helbestên şairên Kurd bene, lê hun jî Yunus, Tarancı û hwd helbestan diwergerînin. Ev nêzîkî sed salî ye zimanê me, navê gund û çiyayên me, xwendin û çanda me hatiye*

qedexekirin. Brayê me yên Tirk, Erebi û Fars, li ber vê menzerê ji bil seyrkirinê ti tiştêk din nekirin. Me hebûna wan qebûl kir, lê wan em înkarkirin. Îro vaye bîlanço, xwîn û derd û kul e! Lêbelê êdî bes e! Gereke fikra umetê û Îslamê em bi Kurdî ji gelê Kurd re bibêjin; gereke em nişan bidin ku wekheviya gelan di Îslamê de ye û em van bibêjin, binvîsin û belavkin! Xelasî di Îslamê de ye. Bijî azadiya Îslamiya Kurdistan û Tirkîyê!" Em pîrr spas dikin bira **M. Cûdî**. Ya ku me ji birayan xwestibû ku nameyên xwe bi navê esliyê xwe ji me re rêbikin, ji bona vê bû ku em bizanin ku kî ji me re name rêkiriye. Em jî paşnavên Tirkî bêmana hesab dikin. Te pîrr baş kiriye. Te paşnavê xwe yê Tirkî ji me re rêkiriye da ku wextê ku lazim bû, yan ferezen ko em hatin bajarê te, em karibin te peyda bikin, yan li halê te bipirsin û selamekî bidin te. Lê piştî ku heval paşnavê xwe yên mewcûd ji me re nivisandin, helbet karin bi xwe paşnavê xwe hilbijêrin. Ev heqê wan e. Hetta gereke ev paşnavên sunî bizûyî ji holê rabin. Lêbelê ji bona nasînê, gereke em nameyên xwe bi navê ku em pê tene naskirin rêbikin.

Birayê me Mîrza **A. Remezan Wanî** ji me re nivîsarek û helbestek xwe rêkiriye. Nivîsar û helbesta wî bi Kurdî ne, lê nameya ku ji me re nivisandî ye, bi Tirkî ye. Bira **Remezan** di vê nameya xwe ya bi Tirkî de dibêje ku: *"Ko hun minasib bibînin, ez dixwazim nivîsar û helbestê xwe yên mutewazî ji we re rêbikim."* Em dixwazin bi vê munasebetê ji hemû birayên xwe re bibêjin ku, yên ku destê wan qelem digre û karin tiştina binvîsin, bila karpêkên xwe ji me re rêbikin. Nivîsarên ku qabilî weşandinê bin, em

dê biweşîniñ însaelah. Zor spas, bira **Remezân**.

Bira Mîrza **Zeynelabidîn** ji me re pîroznamekê rêkiriye. Di vê pîroznameya xwe de bi zimanê helbestvanî yê şêrîn dibêje ku: *“Ey Nûbihar / Tu îlham î ji gora Ehmed ê Xanî / Xwerû bi Kurdî zimanî di vî zamanî / Dilxweş û devliken in em bi te / Her wekî jînvêda Xanî bi te / Sersala te pîroz be / Bi azadiyê kêfxweş be / Bi Kurdî dilgeş be / Û temenê te sermedî be.”* Zor spas, bira **Zeynelabidîn**.

Bira Mîrza **Receb Maraşlı** bi navê xebatkarên **Weşanxaneyê Komalê** ji me re pîroznamekê rêkiriye. Zor spas.

Pîroznamek jî ji **Navenda Çanda Mezopotamya** hat. Zor spas, **Navenda Çanda Mezopotamya**.

Me dixwest ku em li ser hemû nameyên xuh û birayên xwe bisekinin; lê malesef cih nema. Em dê bi zikra navên hinin ji wan, **Destpêka** vê hejmarê tamam bikin:

Mrz. (:Mîrzê) **Gulten Yaşa**, Mr. (:Mîrza) **Mehmed Çelik**, Mr. **Mehmed Soysal**, Mr. **Serdem**, Mr. **Xwedêperest**, Mr. **Muhammed Dilşad**, Mr. **Elveda Orhan**, Mr. **Abdullah Emîn Rûzgar**, Mr. **Omer Farûq Çetinkaplan**, Mr. **Zeynel Kurtulmuş**, Mr. **Mehmed Polat**, Mr. **Şukrullah Yıldız**, Mr. **Hayreddîn Ersoy**, Mr. **Muhammed Serdar**, Mr. **Xelîl Dost**, Mr. **Seyda Dilkanî**, Mr. **Memê Alan**, Mr. **Mustafa Şeker**, Mr. **Cezair Açıqça**, Mr. **Mehmed Selîm Bayram**, Mr. **Abdullah Yıldız**, Mr. **Hêvidar Amed**, Mr. **Abdullah Pınar**, Mr. **Raîf ê Bêçare**.

Heta hejmara hatî, di bin siya selam, rehmet û bereketa Xweda de bin; wesselam!

“PIRSGIRÊKA KURDAN”

*Di vê dewletê de belengaz û xizan û feqîr
û bêkes ji kîja nijadî bin, di bin darê zorê
de ne, yan jî di bin siya darê zorê de ne.
Lêbele Kurd, him bêkes û him belengaz
û him xizan û him feqîr û him jî
Kurd in.*

SABAH KARA

Tiştê ku nîşan dide ku dewletek çiqas ehemiyet dide azadî û edaletê ewe ku, ew dewlet çiqas heq û garantiyan daye belengaz û xizan û feqîr û bêkesên xwe.

Dewleta ku belengaz û xizan û feqîr û bêkesên wê ji cîheta heq û garantiyan di kêmasiyê de ne, ew dewlet ne adil e, di wê dewletê de edalet ne serpa ye.

Ev dewleta ku em tê de dijîn, ji vê cîhetê ji sefîltîrîn dewletên cîhanê ye. Esasê vê dewletê li ser qazûrat û pîsiya zilmê hatiye danîn.

Di vê dewletê de heq û huqûq û nan bi tenê ji bona belengaz û xizan û feqîr û bêkesan re di devê şêr de ye.

Ev mazlûm, xwe di vê dewletê de xerîb û zêde dibînin; ne leşkeran leşkerê xwe, ne polisan polisê xwe, ne dadgehan dadgehê xwe, ne naxweşxaneyan naxweşxaneyê xwe û ne jî xwendegehê xwendegehê xwe dibînin; elhasil, ti teşkîlatê vê dewletê, yê xwe nabînin.

Ev dewlet bi her tiştê xwe ve dijminê belengaz û xizan û feqîr û bêkesan e. Kî bêkes

be, zilmê dibîne. Kî feqîr û xizan û belengaz be, zilmê dikşîne.

Maziya vê dewletê tişê zilm û ceberût e. Hatiye ti mazlûmî jî di vê dewletê de ne emîn e. Her bêkes, her roj li benda zilmê ye. Ne malûm e ku wê kîja rojê ji çepilê wî bigirin.

Erê, di vê dewletê de belengaz û xizan û feqîr û bêkes ji kîja nijadî bin, di bin darê zorê de ne, yan jî di bin siya darê zorê de ne. Lêbele Kurd, him bêkes û him belengaz û him xizan û him feqîr û him jî Kurd in. Ev dewlet bi qasî ku li Kurdan zilm kiriye, li ti kesî din zilm nekiriye.

Di vê dewletê de, bila serê turîzm û kompleksê sax be, pespayetîrîn zimanên dinyayê bi rahetî di her teşkîlatê dewletê de bir serbestî û hêsanî tîstîxîlîn û tîstînivîsîn; di radyo û televîzyonan da xuruxur a zimanên muxtelîf e; lêbelê wextê ku behs bigihe Kurdên ku ew jî xwediyên esliyê vî welatî ne, “yê ji me çêtir” derdikevin holê û dengê borezanê romiyên wan guhê me kerr dikin. Îznê nadin ku Kurd ji îmkanên însanî û fitrî, îstîfade bikin.

Bi rexma ku sebema esliya her dewletê, gereke muhazeze kirina belengaz û xizan û bêkesan be; ber ekis, sebema mewcûdiyeta vê dewleta ku em tê de dijin ewe ku, belengaz û xizan û bêkesan hefsar bike.

Gereke wazîfa dewletê, di nav hemû tebeqeyên cemiyetê de navcîti be. Yanê di heqîqetê de dewlet, gereke heqê kesên ku heqê wan hatiye standin bide wan; gereke ji qewîyan bigre û bide zeîfan; gereke ji serwetmendan bigre û bide feqîran.

Lêbelê di vê dewleta ku em di bin barê wê de dinalin de, hemû karê ku dewlet dike ewe ku, ji heqdarên digre û dide neheqan, ji zeîfan distîne û dide qewîyan, ji feqîran digre û dide serwetmendan. Yanê di heqîqetê de ev dewleta li pişt me barkirî, ne dewleta belengaz û xizan û fêqîr û bêkesan e. Jixwe halê Kurdistan hê jî eşkeretir e. Herkes zane ku ev dewlet, eslen ne' dewleta Kurdistan e.

Di vê dewletê de hîlbijartin û hatin hîlbijartin, pêkenokeke enteresan e. Çil sator di vê partiyê de ne, çil qantir jî di partiya din de ne û ji xelqê re tete gotin: "Keremkin, yekê ji wan hîlbijêrin!"

Di vê dewletê de her tiştên ku merev ji xwe re naxwaze, ji dîgeran re tên xwestin û her tiştên ku merev ji xwe re dixwaze, ji dîgeran re eslen nayin xwestin.

Evên ku karê ku Bulgaristan di mudeteke kin de kir "wehşet" qebûl kir in, ew bi xwe jî yek qernî zêdetir e rehmê li bav û bepirê Bulgaristan didin xwendin.

Gelo ev dewlet dewleta kî ye?

Xwedî nemeşrûyê vê

dewletê kî ne?

Xwedî nemeşrûyê vê dewletê, ji teşkil kirina Cumhuriyetê heta nuha, Serperistiya Leşkeriya Giştî (Genel Kurmay) ye û weke ku êdî herkes dizane, ev teşkilat jî, di bin emrê Amrîka û NATO'yê de ye.

Hukûmeta li ber çava, eslen ti mana îfade nake. Ko hukûmetên muxtelif bixwazin jî, bê îzna xwedî nemeşrûyê eslî, yanê Serperistiya Leşkeriya Giştî, nikerin ti tiştî bikin.

Naxwe berî he tiştî, gereke em terefê muqabil binasin.

Gereke em bizanin ku, kî rêya me girtiye.

Ma êdî ne bes e?

Ma wê ev zilm û talan û zordarî heta kengî bidome?

Ma ev "cumhûriyet" û "demokrasî" ya derewîn, wê heta kengî di pin eyarê berx de gurîtiya xwe bidomîne?

Wê heta kengî navê Kurdistan "koçber" û "mazlûm" û "xizan" û "belengaz" û "bêkes" be û pašnavê wan wê "kuştî" be?

Edî bes e!

Em azadî dixwazin!

Em edalet dixwazin!

Em wekhevî dixwazin!

Em dostî û aşîti dixwazin!

Bi qewla Cegerxwîn: Em naxwazin ku ev dewlet rênçberê dijminên me be û em rênçberên vê dewletê bin!

Em naxwazin ku em karewana devehan bin û ker li pêşiya me bin!

"Pirsgirêka Kurdistan" di merhela pêşîn de pirsgirêka hemû mirovên vê dewletê ye û di merhela paşîn de pirsgirêka hemû mirovên dinyayê ye. Loma ez "Pirsgirêka Kurdistan" di nav dunikan de dinvîsim.

Wê her û her Kurd ji vî halî xilas bibin. Tav derhat û wê tarîti hedî hedî winda bibe. Lê tiştê ku em dixwazin ewe ku, xwîn ji vê zêdetir nerije. Ê ez bawerim ku wê taliya talî ev Kurdên reben him azad bin û him jî wê azadiyê bikin nesîbê hemû gelên vî diyarî.

Ma hun nabînin ku îro her azadiya ku dighe deste gelên vî diyarî, bi sayeta xwîna Kurdistan e?

Naxwe gereke'em newestin.

Gereke em wezîfa xwe pêk bînin û bawer bin ku, sibeh nêzîk e.

Xwezî bi wê xweşbextiyê!

ÇEND AYETIN JI QUR'AN A MECÎD

Weke ku xwendevanên me zanin, em di her bejmara xwe de çend ayetin ji Qur'an a Mecîd diweşînin. Heta nuha me Sûreta Fatîhe û 75 ayetin ji Sûreta Beqere weşandin. Em dê însaelah di bejmarê xwe yên hatî de jî vê xizmetê bidomînin. Di vê bejmara me de ayetên 75 îla 100 ên Sûreta Beqere li jêr hatine.

AZAD ZELAL

SÛRETA BEQERE

*Bi navê Xweda yê
arîkarîxwaz û
bimerhemet.*

76- Wextê ku rastê mûminan tên, dibêjin: "Me îman aniyê." Lê wextê ku pevrentên dimînin, dibêjin: "Aya hun tiştê ku Xweda ji we re vekiriye, ji wan (mûminan) re dibêjin, da ku di dergeha Rebbê we de, wan tiştên li we bikin delîl? Ma hun nafi-kirin?"

77- Aya ma ewan nizanin ku Xweda her tiştê ku diweşêrin û her tiştê ku eşkere dikin, dizane?

78- Hinin ji wan jî umî ne (:xwendin û nivîsînê nizanin); kitêbê nizanin, ji bil tiştên bêeslê ku bihîstine. Ewan li gor zennê hereket dikin.

79- Way li wan kesên ku kitêbê bi destê xwe dinvîsin û ji bona ku hinek menfaet peyda bikin, dibêjin: "Ji canibê Xweda nazil bûye." Way li wan, ji bona tiştê ku

nivisandin û way li wê menfaeta wan.

80- Û gotin: "Agir (ê cehenemê) ji bil çend rojan bi me nakeve." Bibêje: "Aya ma we li ser vê bi Xweda re ehd girêdaye? Ku Xweda eslen ji ehda xwe navegere. Yan hun ji ber nezaniya xwe, di heqê Xweda de tiştê ku hun nizanin, dibêjin?"

81- Erê. Yên ku karê neqencî dikin û di guneh de xerq dibin, ewan ehlê agir in û wê tê de heta ebedê bimînin.

82- Û yen ku îman anîne û emelên salihî dikin, ewan jî ehlê cenetê ne û wê tê de heta ebedê bimînin.

83- Me ji Benî Îsrail ehd girtibû ku: "Ji bil Xweda, ji kesî din re îbadet (û ebdîtiyê) nekin û qencyê li dê û bav û ehlê xwe û yetîman û bêkesan bikin û bi mirovan peyvên qenc û xweş bibêjin û nimêj bikin û zekatê bidin." Lêbelê ji bil hinek ji we, we piştî xwe lê zivirand û hun hê jî dizivîrin.

84- Me ji we ehd girtibû ku: "Xwîna hevûdu nerjînin û hevûdu ji mal û warê hev

dernexînin (û ji welêt sergûn nekin)." Û wê vê ehdê qebûl kiribû ku hun hê jî şahidê vê nin.

85- Naxwe hun ew in ku hun hevûdu dikujin û hun qismin ji xelqê xwe ji diyarê wan derdixin (û sergûn dikin) û li eleyhê wan, di gunehkarî û dijminetiyê de hun piştî xwe didin hev û îtîfaqan pêk tînin û wextê ku bi destê we de êsîr dikevin, hun ji bona wan fîdyê distînin. Lêbelê ev li we heram bibû. Ma gelo hun ji kitêbê qismekî qebûl dikin û qismê din înkâr dikin? Behra kesê ku vê dikin, di dinyayê de ne tiştêk din e ji bil rezîl û xwar bûnê û di roja axretê de, wê ezabeke elîm bibînin. Xweda, hemû tiştên ku hun dikin, dizane.

86- Han evan ewin ku, axretê dane û pê, heyata dinyayê kirî ne. Ji ber vê, ne ezaba wan dê kêmbibe û ne jî dê li wan arîkarî bibe.

87- Muheqeq ku Me bi Mûsa kitêb da û piştî wî, Me peyambaran şand. Û bi Îsa kurê Meryem, Me delîlên rewşen înyet kir û Me wî bi

Rûhilquds tayîd kir. Û her wextê ku peyamberek hat û tiştê ku li nefsa we xweş naye anî, we serkeşî kir û we hinin ji wan (peyamberan) înkâr kir û hinin ji wan jî kuşt.

88- Gotin: "Dilê me girtî

ne." Na, Xweda li wan ji ber kufra wan lanet kiriye. Çiqas kêr îman tînin!

89- Wextê ku ji dergeha Xweda ji wan re kitêbek hat û wê (kitêbê) nas kirin û ew, kitêba wan (Tewrat) jî tesdîq fikir, ku li bendê bûn, da ku li ber kafîran pîrûz bibin; bi wê (kitêbê) îman ne anîn; ku laneta Xweda li ser kafîran be.

90- Bi xwe neqencî kirin ku ji ber hesûdiya xwe, bûne kafîren kitêba Xweda û ji wê ku Xweda fezl û kerema xwe bi her kesî jî ebdê xwe ku bixwaze îhsan dike, hesûdî kirin. Bi vî awayî, xezeb li ser xezebê bi serê xwe de zêde kirin. Ji kafîran re ezabeke ku wê wan rezîl bike heye.

91- Wextê ku ji wan re tête gotin: "Bi tiştê ku Xweda nazil kiriye îman bînin"; dibêjin: "Em bi tiştê ku ji me re nazil bûye îman tînin." Û tiştê piştî wê (:Qur'an) înkâr dikin. Ewko ew (:Qur'an) heq e û tiştê li cem

ان هذا القرآن يهدي للتي هي اقوم

بسمه تعالى

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (ع) إِنَّهُ قَالَ: إِتَى قَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَلَا إِنَّهَا سَتَكُونُ فِتْنَةٌ، فَقُلْتُ: مَا الْمَخْرَجُ مِنْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: كِتَابُ اللَّهِ، فِيهِ نَبَأُ مَا كَانَ قَبْلَكُمْ وَخَيْرٌ مَا بَعْدَكُمْ، وَحُكْمٌ مَا بَيْنَكُمْ، وَهُوَ الْفَصْلُ لَيْسَ بِالْهَزْلِ؛ مَنْ تَرَكَهُ مِنْ جِبَارٍ فَصَمَهُ اللَّهُ، وَمَنْ ابْتَغَى الْهُدَى فِي غَيْرِهِ أَضَلَّهُ اللَّهُ.

(سنن الترمذی: فضائل القرآن: باب ۱۴)

wan (:kitêbê wan) jî tesdîq dike. Bibêje: "Heger we îman anîbû, naxwe we çima berê peyamberanê Xweda dikuştin?"

92- Mûsa bi delîlên rewşenê xwe ji we re hat. Lê we piştî wî (:Mûsa), golikê ji xwe re kire xweda. Han, hun wisa zalim in.

93- Me bi we re ehd girêda û Me Tûr li ser serê we de bilind kir (û Me go:) "Êdî tiştê ku Me ji we re şandîye (:Qur'an), bi îmaneke kûr qebûl bikin û guh bidîne." Gotin: "Me bihîst û em red dikin." Ji ber kufra wan, evîna golikê di dilê wan de cih girtiye. Bibêje: "Heger hun îman dikin, ev îmana we çî tişteke neqenc emr û pêşkeşî we dike."

94- Bibêje: "Heger hun rast dibêjin ku diyarê axretê di dergeha Xweda de malê xasê we ye, ne kesin din; naxwe de ka mirinê ji xwe re bixwazin (da ku hun bigihin meqseda xwe)."

95- Lêbelê bi sebeba

emelên ku kirine, hîç wext dê nîkaribin mirinê bixwazin. Xweda zaliman nas dike.

96- Muheqeq ku tê wan ji mirovên din, hetta ji muşrikan jî zêdetir bi jiyana vê dinyayê herîstir (û

çavbirçîtir) bibînî. Her yek ji wan, dixwaze ku hezar sal bije; lêbelê ew jiyana dirêj jî nikare wan ji ezaba Xweda xelas bike. Xweda tiştê ku ewan dikin, dibîne.

97- Ji wan ên ku dijînetiya Cebraîl dikin re bibêje ku: "Muheqeq ku ew (:Cebraîl) e yê ku vê kitêbê (:Qur'an) bi fermana Xweda ber dilê te nazil kiriye, da ku yên berî xwe (:Tewrat, Încîl û hwd) tesdîq bike û ji mûminan re bibe hîdayet (û rêber) û mizgînî."

98- Her kî dijîminê Xweda û ferîşteyên Wî û peyamberên Wî û Cebraîl û Mîkaîl be, (bila bizane ku) Xweda jî dijîminê kafîran e.

99- Muheqeq ku Me ji te re (ey Muhemmed!) ayatê rewşenî nazil kir. Û ji bil fasiqan (û yên ku ji rê derketine), ti kes wan înkâr nake.

100- Ewan çî wext ehdekê dabin, ma hinin ji wan wê ehdê xira nekirin? Erê, bêhtirê wan, îman naynin.

ÇEND HEDÎSIN JI PÊXEMBERÊ EKREM

“Mislîman birayê mislîman e. Xaîntiyê lê nake. Wî derewîn dernaxe. Wî fedîkar nake. Her tiştê mislîman ji mislîman re heram e: Namûsa wî, malê wî, xwîna wî... Aha, teqwa ev e. Wextê ku mislîman birayê xwe heqîr û piçûk bibîne, ev guneh, besî wî ye.”

MEHMET SEYDAOĞLU

1- Roja qiyametê wê heq, li xwediyê xwe bêne vege-
randin. Heta heyfa mîha
bêsitre ji mîha bisitre wê bê
standin. (*Muสลîm ji Ebu Hu-
reyre*)

2- Mislîman ewe ku, mis-
lîmanê din zirara xwe ji zi-
man û destê wî nebînin. (*Bu-
xarî û Muสลîm ji Ebdullah
Ibn Amr Ibn As.*)

3- Tiştê ku hun ji xwe re
dixwazin, heta ku ji hevalê
xwe re jî nexwazin, hun mû-
mîn nayên hesêbkirin. (*Bu-
xarî û Muสลîm, ji Enes*)

4- Ê ku rehmê li însanan
neke, Xwedê jî rehmê lê na-
ke. (*Buxarî û Muสลîm, ji Ce-
rîr Ibn Ebdullah*)

5- Mislîman birayê misli-
man e. Xaîntiyê lê nake. Wî
derewîn dernaxe. Wî fedîkar
nake. Her tiştê mislîman ji
mislîman re heram e: Namû-
sa wî, malê wî, xwîna wî...
Aha, teqwa ev e. Wextê ku
mislîman birayê xwe heqîr û
piçûk bibîne, ev guneh, besî
wî ye. (*Tirmîzî, ji Ebu Hu-
reyre*)

6- Bereketa Xwedê ne li
ser wî mîletî be ku heqê

mazlûm ji yê zalim nayê
standin û pozê wî nayê firi-
kandin. (*Ji Cabir*)

7- Neheqî roja qiyametê,
meriv di nava tarîtiyê de
dihêle. (*Buxarî û Muสลîm û
Tirmîzî, ji Ibn Omer*)

8- Ebu Mûsa got: “Min bi-
hîst Pêxember (SXL) wisa
got: “Xweda bîhna fereh di-
de merivê zalim. Lê weqta
ku wî zeft kir, êdî wî naber-
de.” Û piştra ev ayeta ha
Xwend: “Zeftkirina Rebbê te
ji welatê zalim re wisa ye.
Zeftkirina Rebbê te bê şek
pirr dijwar e, zahmet e.” (Sû-
reta Hud: 102) (*Buxarî û
Muสลîm û Tirmîzî*)

9- Numan Ibn Beşîr got:
“Carekî piştî nimêja îşayê em
li mizgeftê bûn. Min di
Pêxember (SXL) hat cem me.
Çavê xwe ber bi jor kir û da-
nî. Me got belkî tişteki li jor
qewimiye. Got: Hayê we bi-
la jê hebe, piştî min wê se-
rokine derewîn û zalim
çêbin. Ê ku derewê wan tes-
dîq bike û alîkariya zilma
wan bike, ew ne ji min e û
ez jî ne jê me. Ê ku derewê
wan tesdîq neke û alîkariya
zilma wan neke, ew ji min e
û ez jî jê me.” (*Ehmed Ibn*

Henbel)

10- Ê ku alîkariya dozeke
neheq bike, xezeba Xweda
wê li ser be. (*Ebu Dawud, ji
Ibn Omer*)

11- Ê ku alîkariya dozeke
neheq bike, heta ku vegere,
wê xezeba Xweda li ser be.
(*Hakîm ji Ibn Omer*)

12- Ê ku bi zalimekî -ko
zanibe zalim e- re ji bo alî-
kariyê bimeşe, ji îslamê dûr
dikeve. (*Teberanî ji Ews Ibn
Şurehbîl*)

13- Seîd Ibn Zeyd got:
“Min ji Pêxember wisa bihîst:
“Ê ku ji erdê tişteki hindik
bi neheqi zeft bike, roja qi-
yametê bi heft qatê wî tiştî jê
tê girtin.” (*Buxarî*)

14- Ebu Zer got: “Min ji
Pêxemberê Xweda wisa hes-
kir: “Ê ku xwe nisbetê xeyrî
bavê xwe bike û zanibe ku
ew ne bavê wî ye, kafir dibe.
Û ê ku xwe nisbetê miletekî
ku ne ji wa ye bike, bila xwe
ji cihê xwe yê di cehenemê
de re hazir bike.” (*Buxarî*)

15- Hevalê kutu qenciya
wî dixwazî, lê ew qenciya te
naxwaze, ti xêr di hevaltiya
wî de tune ye.

(*Deylemî, ji Enes Ibn Ma-
lik*)

MUXBEÇEYÊN MEYFIRÛŞ HER SEHERÎ TÊN SEMA

Muxbeçeyên meyfirûş her seherî tên sema
Bade xoran nûşî nûşî mane li dorê cema

Hin gulî bû enber in hin di şêrîn esmer in
Hin guherî dane yîn misli Suheylî sema

Hin zerî ne pur sir in ser bi per in dîm dur in
Min ku di çerxê we dî sebr û qerarim nema

Sebr û qerarim ku bir can û ceger hûr dikir
Zilmî we reng kî dikir can dibir û dil teba

Can û dilê min ew e hûriweşê min ew e
Padişehê min ew e ez li derî wî geda

Yarî ku dî em geda desti bi desti me da
Em bi semayê birin reqs û sema jî we ma

Gote me durdaneyî em ji te û tu j'me yî
Lew bi heqîqet yek in mesele bê şubhe ma

Da me bi destê sirî cama ji rengê durî
Cezbe giha can û dil pîr şewişandin hema

Bade minûşî ji dest çûme ji xwe mame mest
Qitre bi behrê giha behri bi eyni xwe ma

Gûşî bi amî mede terki medamî mede
Ekseruhum fî xuma exlebuhum fî ema

Herfi ji yek bûne fêsl ger bibirî wan bi esl
Herfi dibit yek xetek xet ku nema nuqte ma

Wehdeti mutleq Mela nûr e di qelban cela
Zori di vî meselî ehli dilan şubhe ma

Mela Ehmed ê Cizîrî

LÊPIRSÎNA "PIRSGIRÊKA KURDAN"

Me bi nêta tesbîtkirin û weşandina ray, raman û pêşniyarên sazûmanan û zana û rewşenbîran di heqê "Pirsgirêka Kurdan" de lêpirsînek rêk xistiye. Em dê di vê hejmara xwe de bersîvên çar rewşenbîrên hêja; **M. İhsan Arslan** (Serokê **Komela Piştgîrî Ji bona Mafên Mirov û Mazlûman**, MAZLUM-DER); **Firat Cewerî** (Xwedî û Berpirsiyarê Giştî yê kovara **Nûdem**); **Yılmaz Çamlıbel** (Sekreterê Giştî yê **Weqfa Maf û Azadiyên Kurdan**, Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı) û **Atasoy Müftüoğlu** (Nivîskar), biweşînin. **Atasoy Müftüoğlu** ji ber ku bi Kurdî nizane, bersîva xwe bi Tirkî rêkir; birayê me **Hozan Oflaz**, metna bersîva wî wergerande Kurdî. Dê lêpirsîna me di hejmarê me yê hatî de jî dom bike însaelah.

PIRSIYARÊN LÊPIRSÎNA ME:

- 1- Ray û ramana te di heqê "Pirsgirêka Kurdan" de çi ye?
- 2- Ji bona hel û fesilkirina vê pirsgirêkê pêşniyarên te çi ne?

Serokê "Komela Piştgîrî Ji bona Mafên
Mirov û Mazlûman" (Mazlum-Der)

M. ÎHSAN ARSLAN:

"PIRSGIRÊKA KURDAN" PIRSGIRÊKA UMMETA ÎSLAMÊ YE.

1) "Pirsgirêk" çi ye? Kurd çima bûne pirsgirêk? Kurd ji kengî de bûne pirsgirêk? Ya jî Kurd ji bona kî pirsgirêk in?

Em dikarin der heqê vê pirsiyarê de çend sualê din jî bipirsîn. Lakîn pirsîn rihet e, lê cewab dayîn zor e. Bi vê munaşebetê ez dixwazim çend gotinê Kurt bibêjim.

Çi weqtê ku li vî memleketî serok û sultanin ji heq û adaletê dûr bûne, gelek pirsgirêk çêbûne. Di van pirsgirêkan da, ya mezin, a Kurdan bûye. Heger ku serokê Tirkîyê bikaribûna bigotina "Qiyama Kurdan" ya jî "Serhildana Kurdan" wê kelîma "pirsgirêkê" ne şuxulandina. Çunkî kelîmên "qiyam" û "serhildan" bi şan û şeref in. Van gotinan ji Kurdan ra layiq ne dîtin. Tişkî nabe. Ji xwe heta ana navê me û paşnavê me û navê gundê me jî wan danî bûn. Ana jî "pirsgirêk" bi Kurdan ve zeliqandine. Dibên "Kürt Sorunu". Heta ana, welew bi "sorun" jî be ne digotin "Kürt" lê îdî di radyo-televîzyonan de bahsa Kurdan dikin, ev jî baş e...

Hayê min jê heye ku pêşiya cevaba min si-

vik bû. Ez dizanim ciwanên me û hetta em gişt jî baş nizanin bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin. Ji vê bûnê ez naxwazim kûr û dirêj bikim.

Ku tête gotin "Kürt Sorunu", feqet PKK tête bîra hineka. Di nezera min de ev ne rast e û pir jî xeternak e. Lewra ew weqtê ku PKK tinebû jî Kurd hebûn û wê piştî PKK jî hebin. Ne ku ez van hereketên paşîn piçûk dibînim. Lakîn gereke bê zanîn ku, ji her cihetî de PKK, yan yek cemaetîkî dinê, bi serê xwe nikare vî milletî "temsîl" bike.

Dixwazim bibêjim ku; sebebê vê pirsgirêkê û babê wê, sîstema Kemalîzmê û paşê jî zilm û bê edaletiya serokên Cumhuriyetê ye.

2) Weke ku ez dizanim "Pirsgirêka Kurdan", "pirsgirêka Ummeta Îslamê" ye. Hetta ku hel û fesilkirina Ummeta Îslamê ne be, ne Kurd û ne Tirk û hetta ne Ereb azad nabin û ji bindestî û zilma Xerb û Xerbiyan xelas nabin. Ba-xusus ev qernê paşîn de qewmê Kurd û Tirk û Ereb yanê her çi qewmên ku li Rojhilata Navîn hene, tev mazlûm û mustaz'ef in.

Yeşîniya min pê ewe ku heta dewra Kemal (Cumhuriyeta ewil) li ser piya be, wê ev zilm dewam bike. Di nav van şertan da ez nikarim pêşniyarên piçûk û muweqet ji bona hel û fesilkirina pirsgirêka Kurdan beyan bikim. Lakîn ez dikarim bi yeşîni bibêjim ku:

— Hel û fesla gelek pirsgirêkên xelqên mazlûm, dibin çadira Îslamê de heye.

— Hel û fesil di însaniyetê de û di biratiye de ye.

— Hel û fesil di hatina haqê û di çûna batilê de ye.

Ez hêvîdarim ji bo xelasiya hemû xelqên mazlûm û mustaz'ef.

Û daxwaza min, pîrûzî û serfiraziya we ye.

M. İhsan Arslan

Xwedî û Berpirsiyarê Giştî yê kovara "Nûdem"
 FIRAT CEWERÎ:

"JI AVAKIRINA CUMHÛRIYETA TIRKIYÊ Û BI VIR DE HEMÛ MAFÊN GELÊ KURD HATINE QEDEXEKIRIN."

Dostên hêja,
 Ger hûn destûr bidin, ez ê herdu pirsên we bi bersivê kurt bibersivînim.

"Pirsgirêka Kurdan": Di vê sedsala me ya bîstana de hebûna pirs-girêkek wilo ji bo hemû dinyayê, ji bo hemû mirovantiyê rûreşiyek e. Çawa dibe ku miletekî xwediyê nifûseke 20 milyon, bê dewlet be? Dev ji dewletê berde, ji hemû mafên mirovantiyê bêpar be? Kultura wî, zimanê wî, toreya wî qedexe be? Miletekî xwediyê ewçend dewlemendiyên kulturî, xwediyê ewçend medeniyetên kevnar, bête înkâr kirin?

Ji avakirina Cumhûriyeta Tirkiyê û bi vir de hemû mafên gelê Kurd hatine qedexekirin, bi sedhezaran Kurd bi metod û awayên cihê hatine kuştin, bi şexsiyeta neteweya Kurd hatiye leyistin; digel ku ev ne bes be, tirs û xofeke nemirovane berdane ser gelê Kurd, jiyana wan herimandine.

Ji bo çi evqas zilm û stem? Ev hovîtiya nemirovane ji bo çi? Wê heya kengî ev polîtîkaya nemirovane li ser gelê Kurd dom bike?

Lê ger em bala xwe bidinê, digel vê zilm û zorê jî dîsan gelê Kurd ji bo biratiya

herdu gelan bi dengê bilind bang dike.

Êdî dem hatiye, ya rastî, ji zû ve buhurî ye; divê "Pirsgirêka Kurdan" an jî "Pirsgirêka Kurdan" çareser bibe. Çima wê "Pirsgirêka Tirkan", ya "Farisan", ya "Ereban", ya "Îngilîz û Almanan" û hwd tune be, lê wê ya Kurdan hebe? An jî ji bo çi wê miletekî xwediyê nifûseke evqas pirr; bi ziman, bi kultur û dîrok, li ser axa xwe biyaniyê xwe be? Ji bo çi wê hinin nenas li ser wan çê bihejînin? Na, ev pirsgirêka ha divê rojekê berî rojekê çareser bibe! Ger îro ev pirsgirêka ha çareser nebe, wê sibe Firat û Dîcle xwîn biherikin, ji qîrîna Cûdiyê serbilind, wê asman bigelîşin. Ji herdu hêlan, ji herdu

miletan wê bê hejmar mirovên bê sûc û reben bêne kuştin. Wê dayikên herdu hêlan di hêsirên xwe de bifetisin. Kulîlkên herdu welatan wê biçilmisin. Gula berbiro wê berê xwe ji rokê biguhere, wê stûyê xwe yê xwar hê xwartir bike. Erd û zeviyên me yê bi ber, wê hew ber bidin. Wê tenê tovê dijminatîyê di navbera herdu gelan de hêşin were; wê hêşin were û ber jî bide. Wê ji yekê heftê, ji yekê sed bide. Wê wilo bibe ku ji endamên herdu miletan kê kê li ku bigire dê wî/wê li wir temam bike. Herçiqaqas em ne li Tirkiyê ne jî, dîsan em nûçeyên vê neyartîya ku dewlet û îdeolojiya resmî sebeb e, dibihîzin. Ger îro li bajarên Tirkiyê Tirk êrîşê dibin ser Kurdan û wan bêpîrs dîkujin, sibe wê Kurd jî eynî tiştî bikin, bi komik û grûb wê bigirin ser Tirkan û wan bikujin, malên wan wêran bikin.

Lê, ji bo ku pêşî li vê yekê han bête girtin, ji bo rawestandina rijandina xwîna mirovên bê sûc, ji bo pêşdexistina herdu welatan û xweşkirina jiyana hevvelatîyên wan, divê siyasethawên Tirk dev ji polîtîkayên kevin û kufukî berdînin û ji bo çareserkirina vê pîrsê di huzûra koma miltan de bi Kurdan re rûnên.

Firat Cewerî

Sekreterê Giştî yê "Weqfa Maf û Azadiyên Kurdan"

YILMAZ ÇAMLIBEL:

"DIVE EM -JI YÊN ÎSLAMÎ BIGRE HETA YÊN MARKSÎST- HEMU RÊXISTINÊN WELATPARÊZ, LI SER MUŞTEREKÊN NETEWÊYÎ YEKÎTIYÊK SAZBIKIN."

Dem ber bi qirna bist û yekan bi lez dimeşe. Li ser rûberê dinê xên ji Kurdan û çend hevalbendên wi, hemû li ser axa xwe serbixwe û azad dijin.

Lê belê ev belengaziya gelê Kurd, ne daxwaza wi bû. Ev yek, bi bîryara kolonyalîstan, her wusa ji bi dest wan qewimi.

Iro dinyê de teknolojiya gelek welat û netewên ewqas pêş da çuye ku ew hildiperikine stêrkan. Rûberê dinê têra wana nake. Ev gel bi serbesti jiyana xwe didominin. Ew xwedi hebûnên xwe yên netewî ne. Dî van welatan de mafên mirovî, her wusa ji demokrasi pîr pêş de çûye.

Kesên ku li van welatan dijin bi serbesti dikarin xeletiyên dewlet û hukûmetan bêjin. Her weha, ji bo daxwaz û pêşniyarên xwe dikarin bicivin, bimeşin û bîbin yek.

Rewşa wana iro ideal nebe ji, ewana diji xeletiyên dewlet û hukûmetên xwe, dikarin rêxistinên çêbikin û tekoşina xwe bimeşin. Tekoşin şik tune ku li ser tesbitkirina politika dewlet û hukûmetan de tasireki baş dîke. Ji ber vê yekê ye ku, raya

giştî ji rêvabîriya politika dewletan de cihêki girîng digre û dewletan ji tîştên xirab û nebaş diparêz e.

Ev yek prensîba demokratiyê ye. Ya baş û xweş ew e ku kesên li van welatên demokrati de dijin li ser jiyana xwe qet ne bêxwedi heq û bîyar in.

Lê mixabe, gelê Kurd qirna bîstan de ji bîndestê kolonyalîstan de dînale. Dî vê dinya hev dem(!) û modern(!) de hênikare bi zmanê xwe yê netewî qise bike, stran bêje, bixwîne û

bînvîsîne. Gelê Kurd bi destê zorê bi zmanê kolonyalîstan va qise dîke, dîxwîne û dînvîsîne.

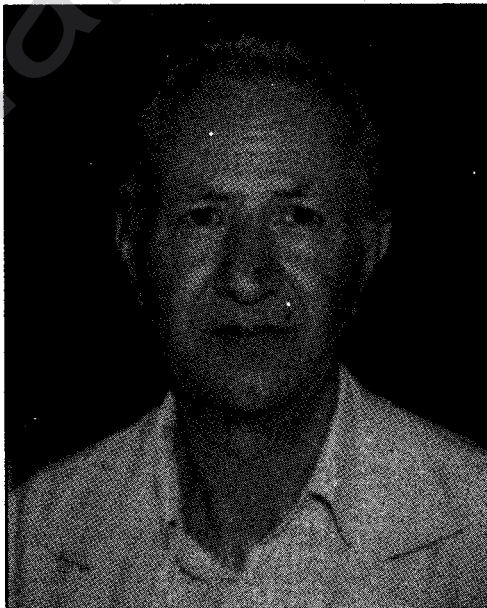
Iro li Kurdistanê xên ji van, gelê Kurd di bin terora kolonyalîsta de dînale û dî xwina sor de dîxenîqe.

Bi kurtî, bo gelê Kurd, jiyana ji êdî qedexeyê. Lewra ew êdî azadi û rîzgari dîxwaze. Vê zîlmê ra dibêje bes.

Kurdistan berê ji yalê Împaratoriya Osmani de û Împaratoriya Iran de bû du parçe. Paşê ji qirna bîstan de yalê Turkiyê, Iranê, Iraqê û Sûriyê hat parvekirin û bû çar perçe.

Kurdistan, ji parvekirina yekem virde kolonyek klasîk e. Ew wê rojê virde hertim di bin zîlm û zora kolonyalîstan de ye.

Hebûnên me yên rûberû û yên bin ax her tim ji yalê van dewletan ve hat talankirin. Zîmanê me yê dayîki, çanda me ya bi bînyat û dewlemend hat qedexekirin. Her wusa ji hebûna gelê Kurd hat înkâr kirin. Niyeta wan ev bu ku gelê Kurd di navbera xwe de bihelinin, asimile bikin û ji holê rakin. Bo pêkanina vê hovitiya xwe ji dî gel politikayên asimilasyonî û inkari, wana dî di-

rokê de gelek cara bî ser gelê Kurd jenosid û çetliam çêkirin.

Lê belê agirê ku Kawa vêxistibû her tim dilê me geş kir û rîya me ronî kir. Temîrandîna vî agirî tîşteki hêsan nebû.

Dirok jî şahîde ku gelê Kurd jî qirna 19 an virde gelek cara serhîlda. Mîxabe hînek cara jî xeletiyên me, hînek caran jî kêmfîrsendiyên dijmin, serkeftin pêk nehat. Dî gel van derheqan, konjonktura dinê jî dest nedîda ku gelê Kurd rîzgar bibe.

Îro em bala xwe didinê rewşa dinê ne mina berê ye. Pîrsa Kurdi, bîrîna herî mezin a Rojhîlata Navîn e. Pîştî buyêrên van salan de Pîrsa Kurdi êdî di rojeva dinê de cihêki girîng girtîye. Bibe nebe dînya êdî mecbûre ku safîkirina vê pîrsê de cih bigre.

Her wusa jî gelê Kurd hemu caran zêtir li piya ye û azadiya xwe bî dil û can dixwaze. Jî yalê dîn gelê Kurd iro gavên wek Kurdistana Başur avêtîye. Li hemû perçên Kurdistanê de daxwaza azadi û serkewbûnê pîrr xwîrt e. Bî bawerîya me kêmasîya yekitiyê nebe, gelê me wê demek kurt de bigihîjê azadiya xwe.

Jî bo vê yekê jî dive em -ji yêni îslamî bigre heta yêni markîsîst- hemu rêxistinên welatparêz li ser muştêrekên neteweyî yekitiyek saz bikin. Lê belê heger em li ser xeletî û şaşîyan bimeşin; dijîti, dijîmîni û birakujî berdeyam be, şerê azadiyê naçe serî û ev yek jî bo êriş û çalakîyên dijîmîni hêsanîyek mezin e. "Jî kolonyalîstan re masîgir, jî xwe re jî kûsîgir bin." Jî ber ku hemû caran pîrtir hewcêyê yekîtiyê ye. Divê em êdî bîbin yek û vê fîrsenda konjonktûra îroyîn jî bo mafê xwe yêni neteweyî baş bixebîtin.

Tê zanîn ku dînya iro mine dewra berê li ser du qampa runîştîye. Pîştî belavbûna Sovyeta Yekbûyî, di dînyê de gelek

guhertin çêbûn. Rojeva raya gîştî ya dînyê êdî bi tîştên baş û nû tîjî ye.

Perspektîfa dînyê êdî li ser mafên mirovî, demokratî û her wusa jî li ser azadî dimeşe. Şik tune ye ku ev perspektîf bî self determinasyonê ve hevgerîdayî ye. Dînya hemû li ser vê rêçê pêşde diçe. Lê mîkabe Tîrkiye paş de diçe. Ew xwîna gelê Kurd dirjîne û çav lê ye ku daxwazên me yêni insani, çandî, demokratî, her wusa jî neteweyî, bî terorê bîfetsîne.

Lê ev tewra, tewreke xelet e. Ev yek wê problemên mezin li serê wî veke. "Ewê here heyfa bavo, a dayê bîde ser." Em nu-

"Divê em pîştîgîriya gelê Tîrk hîldîne pîşt xwe, da ku dijîmîni bîkeve tengasîyê."

ha ve dibêjin, divê Tîrkiye dev jî vê yekê berde. Ev serhişkî wê serê wî bixwe. Lewra diroka mirovîni bî van nîmuneyan tîjî ye. Mîrov gelek cara ev tewra cenbandîye. Dawiyê de jî tu kesî xêrek jê nedîtî ye.

Ev yek ne tenê jî bo me, her wusa jî bo gelê Tîrk, Erebi û Farîs jî problemeke mezin e. Hukûmetên çar dewletan jî devên xebatkar û gelê xwe yen kedkar dibîrin û li ser perçên Kurdistanê militarîzmê dîşînin. Xen jî vê, wana jî bo vê pîrsîgîrêkê her-tim gedexa anîne ser raman û biryarên gel û demokratî fetîsandîne. Jî bo vê yekê ye ku problema me ya wan gelan ve hişke-hîşk bî hevduwan girêdayî ye. Divê ev gelan jî pê bîdînin ser stûyê dewleta xwe, de ku ev pîrsîgîrêk jî holê rabe.

Îro problema Kurdistanê azadî ye, ya Tîrkiyê jî demokratî ye. Ev tesbît û formîlasyon jî bo me girîng e. Bî biryara me,

hîm federasyon, hîm jî dewleteki cûda li ser serxwebûnê ru-dînên. Ewê gori daxwaza gelê Kurd ava be.

Bî raya me Pîrsa Kurdi wê di her perçeyî de cûda cûda safî bibe, wek Kurdistana Başur. Lewra zirûfên hemû perçeyan ne wek hev in û dewletên kolonyalîst wek xençereki sinor kîşandîne nava dilê Kurdistanê. Çuyîn-hatîn û pewendî gelek zehmet e. Jî alî dîn merhaleya tekoşînê di çar perçan de ne weke hev in.

Jî bo Kurdistanê dive em hemû kes û rêxistinên gelê Kurd bîkîni yek û çalakîyên dijîmîni vala derxin. Jî alî dîn divê em pîştîgîriya gelê Tîrk hîldîne pîşt xwe, da ku dijîmîni bîkeve tengasîyê.

Gori me, zû ye ne dereng e. Dive dewlata Tîrk berî her tîştî dev jî terorê berde.

Ramboyan xwe (timen taybetî) û parêzkarên gundan (korucu) belav bike. Qedexên li ser çapemenîya Kurdi bînin rakîrin. Zmanê Kurdi di dibîstan, radyo, televîzyon û hemû cîyan serbest bibe. Girtiyên siyasî bînin berdan. Hemu partî û rêxistinên gelê Kurd bî eşkere xebatên xwe yê siyasî bîkîni.

Ev gavên girîng û yêni weke vana jî bo azadiya Kurdistanê û demokratîya Tîrkiyê gavên herî pêşîn in.

Ger ku ev gav bînin avêtin wê rewşa siyasî gelek zelal be û wê dijîti û dijîmînatî sist bibe. Ya herî girîng jî, vê rewşa zelal de wê rîya aqîl vebe. Evana gavên pêşîn in. Lê belê jî bo vekirîna Pîrsîgîrêka Kurdi ev tenê ne bes in. Dî gel vana peyre jî divê mafên çarenûsî yêni gelê Kurd, bêşert û şurt were nasîn.

Xen jî vê metodê tu metod jî bo pîrsîgîrêkê resyonel nîne. Lewra daxwaza gelê Kurd, Kurdistanê azad û demokrat e.

Yılmaz Çamlıbel

Nivîskar
 ATASOY MÜFTÜOĞLU:

"MEN KIRINA GELEKÎ JI ŞTEXALIYA BI ZIMANÊ XWE, TIŞTEKE NEHATIYE DÎTIN Û NEHATIYE BIHÎSTIN E."

1) "Pirsgirêka Kurdan" ne pirsgirêka îro ye. "Pirsgirêka Kurdan" bi şiklê pirsgirêkeke netewî, di taliya Împeratoriya Osmanî de, hate holê. Di qirnê 19'an de Kurdan li ber hakimiyeta Osmanî gelek caran ser hildan û ev serhildan gelek salan dom kirin. Kurdistan weke ku îro hatiye îhmalkirin, doh jî wisa hatibû îhmalkirin. Gerîna li huwiyeta xwe ya netewiya Kurdan û rizgarixwaziya wan, di her demê de elaqeya emperyalîstan bi aliyê xwe de kişandiye.

Di dema belavbûna Împeratoriya Osmanî de, mewcûdiyeta Kurd jî perçe perçe bû. Piştî vê perçebûna mezin, Pirsgirêka Kurdan di cihê xwe de û di mintiqê de, ji pirsgirêkbûnê derketibû. Emperyalîstan tim xwestin ku ji bona pêk anîna siyasetê xwe yên herêmî, ji unsurên Kurd istifade bikin û wan bikin alêtê siyaseta xwe ya nufûzî. Lêbelê wezi-

yeta Kurdên Tirkîyê, Îran, Iraq, Sûriyê û deverên din, tim ji îstîsmarê re musaid bû.

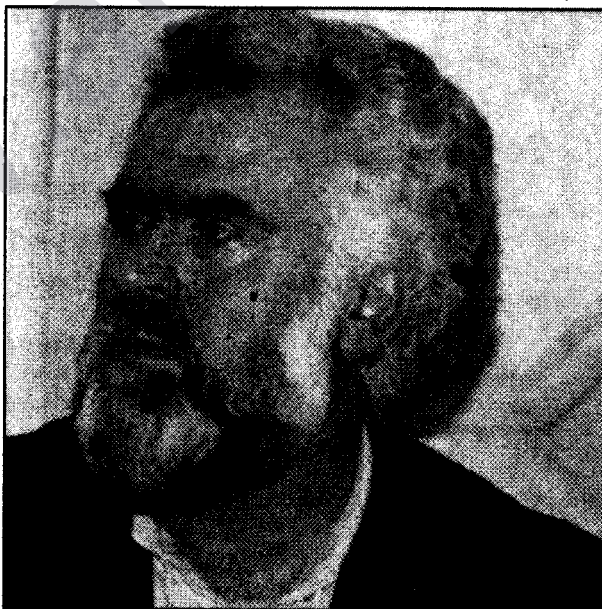
Bi baweriya min, di nav xwestinê berê yên Kurdan û xwestinê wan ên îro ferqek zêde tineye. Kurd di qirên 18, 19 û 20 de bi her wesilê xwestin ku şertên ku tê de dijin, rast bibin, baş bibin û bi şiklekî însanî der bîn. Ev xwest, ne xwestinên nayin pêk anîn bûn. Pêk anîna van xwestinan, tişteke hêsan bû. Lêbelê digel vê qasê ku ji ser ve sedsalan buhurîne, hê jî

ev xwestinên Kurdan nehatinê cih.

Mesûle hemû çelqînê mintiqê yên tarîxa nêzîk, bi glemperî emperyalîzma Xerbe. Tixûbên sûnî, avayiyên sûnî û dewletên sûnî, pirsgirêkên mintiqê hê jî kûr kirine.

Mewcûdiyeta Kurd a perçekirî, di her dewletê de, zêdetir di mintiqên beyar û şepal de, bi hemû şertên paşdemayîne rûbirû û di feqîrî, betalî, bêxweşî û bi dil û xeyal şkestîbûnê de jîya.

Hemû civatên etnîk, ji ciheta kulturî, xwe ji yên din cuda dibînin. Her grûbeke etnîk, xwe di niyaz û ihtiyaca îftixarkirin bi qîmetên xwe his dike. Evan tiştine tebîî ne. Her grûbeke etnîk dixebite ku li ser kultureke xasê xwe rûne û bi wê kulturê pal bide. Îslam xusûsiyet û keyfiyetê tebîî yên civatên etnîk, qebûl dike. Ev civatên etnîk, zêdetir xwe bi zimanê xwe tarîf dikin.

Rejîma Cumhuriyeta Tirkiyê, ji tarîxa sazûna xwe û pê de xwestiye ku ziman û kultura Kurdan îdare bike. Loma Kurd nikarîn xwe bi ziman û kultura xwe îfade bikin. Li gelê Kurdistanê, siyaseta çêtîrbûn û bilindtîrbûna Tirkan, hate barkirin. Ziman û kultura Tirkî hate barkirin. Klîşeyên “Ne Mutlu Türküm Diyene” (“Xweş bi halê ye ku bibêje ez Tirk im”) li her derî Kurdistanê hatin nivîsandin. Loma ji muxalefeta Kurd a îro, zêdetîr, şowenîzma Tirk mesûl e. Rejîma Cumhuriyeta Tirkiyê heta van nêzîkan heqîqeta Kurdan qebûl nedikir. Bi zimanê Kurdî şexalîn qedexa bû, hetta bikaranîna kelîma “Kurd” jî qedexa bû. Men kirina gelekî ji şexaliya bi zimanê xwe, tişteke nehatiye dîtin û nehatiye bihîstin e. Mewcûdiyeta Kurd, tim î tim di bin sansûra dewletê de jiyaye.

2) Gelên ku nikarîn xwe azadane îfade bikin û di bin barê bindestiyê de jiyayan, muxalefeta xwe ya li hemberê hakimên zordar di hemû mûdeta tarîxê de kom kirin û wextê ku firsend kete destê wan, muxalefeta xwe bi şiklekî, nîşan dan.

Di Tirkiyê de heta van rojên ku em tê de dijîn, di mewzûya behsa Pirsgirêka Kurdan de navendî û haleke bêqeyd û bêqedexa nebû. Dewlet di vê mewzuyê de bi hemuyê me fikr û dîtinên xwe, bar dikir. Di heqê vê pirsgirêkê de pîrr heqîqet dihatin veşartin. Misliman jî, weke ku di gelek tiştan de kirine, di vê meselê de jî bi gelemperiyê zêde, tiştê ku

dewlet di heqê Pirsgirêka Kurdan de gotiye, qebûl kirine. Misliman, weke di gelek tiştan de, di mewzûya Pirsgirêka Kurdan de jî pîrr dereng şexilîne û piştî gelek kesan şexilîne.

Pirsgirêka Kurdan bê bikarbirina zorê, karibû hel bibe. Lê ez di endîşê de me ku di van rojên ku em tê de ne û di hatiyêke nêzîk de, di vê meselê de dê hel û fesil nebûn û nemalûmbûn hê jî dom bike.

“Bi însanan li gor eslê etnîkê wan muamelekin, xeyrî-însaniye, ji însaniyetê bidûr e.”

Mixabin îro hemû siyaset li ser pragmatîzma netewiyê têne teşkilîkirin. Pragmatîzma netewî cih nade qîmetên insanî û axlaqî. Hedef û armanca Îslamê, teşkilîkirina siyasetên avakirî li ser esasa fezîletê ye. Îslam heq dide gelan ku li ber neheqîyan bisekinin. Îslam qedexa kiriye ku gelek, heqaretê li gelê din bike û gelê din texfîf û tahqîr bike. Bi însanan li gor eslê etnîkê wan muamelekin xeyrî-însaniye, ji însaniyetê bidûr e. Dewleta adil mecbûre ku bê ferq existin di nav neteweyan de, hemû heqên civatên etnîk re di bin tamînatê de bigre û heqê wan bi wan bide.

Gereke ez îtiraf û îqrar bi-

kim ku li min zehmet têt ku ez ji bona hel û fesilîkirina Pirsgirêka Kurdan, çareyên polîtîkên şênber/pratîk/ras-teqîne teklîf bikim. Lê ez bawerim ku gereke li Pirsgirêka Kurdan ne bi şiklê Pirsgirêka PKK were meyzandin. Ez dixwazim ku di vê cenga ku dom dike de, heqê kesên ku di ceng de bêteref in, gereke muhazeze bibê û bi heqê wan rîayet û hurmet bibê. Ev muhîm e. Gereke ez bibêjim ku, heger mislimanên ku henûz azadiya siyasiya xwe bidest neanîne, ji bona Pirsgirêka Kurdan teklîfine siyasî bînin, baweriya tikesî bi wan teklîfan naye. Ez bawerim ku mesûliyetêke heyatî û muhîm li ber me mislimanan heye ku em karin wê di van rojên ku em tê de dijîn, bi şiklekî şênber pêk bînin:

Wisa xuya dike ku îro Pirsgirêka Kurdan gehîştîye merhaleke pîrr xeternak û hinin dixwazin ku ji vê zemîna psîkolojîk îstîfade bikin û dijîminiyê têxin nav gelên Tirk û Kurd û agirê dijîminiyê geş bikin. Li ber hev kirina van her du gelan û pêk hatina dijîminetî di nav wan de, kare neîceyin pîrr bi felaket bi xwe re bîne. Loma gereke em biraderiya her du gelan di famêla Îslamê de, bi jidilî û îmanêke mezin mudafea bikin û ji bona men kirina her cûr pevçûnê, em pîrr bixebîtin. Gereke em bi biraderiya Îslamiya gelên Tirk û Kurd ji her wextî zêdetir ehemiyet bidin û di vê çarçivê de gereke em danûstandin û munasebetên barwer teşkil bikin.

Atasoy Müftüoğlu
Ji Tirki: **Hozan Oflaz**

PIRSA KURDAN ÎSLAM HEL DIKE

*Yê ku rabe û bixwaze ji bo Pirsgirêka Kurdan
çarekê peyda bike, lêbelê Îslamiyetê di vê
navberê de li ber çavan negre,
berî her tiştî, xwe dixapîne.*

SÜLEYMAN ÇEVİK

Çar dewletan welatê Kurdan nav xwe de par kirine. Kurd di welatê xwe de ji ya neke perîşanî didominin. Welatê Kurdan îro yek tenê nîne; çar gul in û her gulek li aliyekî maye. Di navbera van gulan de, sînor kişandine, qûleyên leşkerî çik kirine, têl danîne û mayîn veşartine. Ji bo ku Kurd îrtibatê bi hevdu re daneynin jî çûyin û hatina van çar gulan ji Kurdan re qedexe kirine. Kesên ku îrtibatê wan ji hev hatiye birîn jî, ji yek eşîrê ne, bav û law in, xal û xwarzî ne, zarokên mamê hev in, birakê hev in.

Ev kesana bi xwestina dilê xwe ji hev neqetiyabûn. Ewên ev xizmana ji hev qetandin jî, di vê meselê de ti cara fikrê Kurdan pirs nekirin. Kesî negot, "Ka Kurd çi dixwazin?"

Hinek însanan hat in gotin: "Ji vî alî derbasbûna aliyê din qedexe ye. Yê ku derbas be, wê ceza bixwe." Ewên ku ji sînoran derbas bûn hatin kuştin, avêtin hepsan, ceza xwar in. Êdî Kurd nikaribûn ji sînoran derbasbin. Bi vî şiklî îrtibatê Kurdan ji hev hat birîn.

Perçekirina welatê Kurdan ya cara pêşîn sala 1639 de ye. Dewleta Osmanî û Safewiyên Îranê di wê salê de li Qesra Şêrîn rûnişt in welatê Kurdan di

nav hev de par kirin. Ji wê salê şun ve Kurd hinek li nav Safewiyên Îran, hinek jî li nav dewleta Osmanîyan man. Pîrr caran jî hem Safewiyên, hem jî Osmanîyan Kurdan pêşiya xwe û bihev re cengên dirêj kirin. Navberê de Kurd hatin kuştin, ji welatê xwe derketin, koçber bûn. Hêsîrî û koletî bû qedexeyê û dîroka Kurdan...

Mîna ku tê zanîn, piştî Cenga Cîhaniya Yekem jî dewleta Tirkî ava bû. Fransîyan û Îngîlîzan Iraq û Surî ji hev qetandin. Iraq ket bin bandûra Îngîlîzan, Surî jî ket bin bandûra Fransîyan. (Ev herdu dewletên dagirkêr, piştî Cenga Cîhaniya Yekem bi konferansa Sykes-Pîcot, Rojhilata Navîn di nav hev de par kiribûn.)

Piştî çend sal şun ve Iraq, sala 1936'an û Surî jî sala 1946'an de azad bûn. Çar dewletan welatê Kurdan kirin bin bandûra xwe. Kurd di welatê xwe de hêsîr, xerîb û mahzûn, perîşan û bêkes man.

Gul kirin çar perçe. Çar perçên gulê bi çar alîyan ve belav kirin. Di navberê de dirik çik kirin. Perçên gulê ji hev dûr ketin.

Li Tirkîyê çiqas mirovên bêçare û acîz û belangaz û xizan hene, ma bi piranî ne Kurdin? Li Stenbolê ez piyasa Bayezîd, Sîrkeçî û Emînonû û hwd digerin

û dinihêrim; hemalê van deran tev Kurd in. Ko li cihêk însatek heye, dîsa ez lê dinihêrim; yê ku li wir dişuxulin bi piranî Kurd in. Çiqas karên giran hene, xebatkarê wan dîsa bi piranî Kurd in... Bi piranî, dibêjim. Ne ku ji xelqên din tinene... Divê em li ser bifikirin: Ev tiştên nebaş, çima tim li ser piştê me ne û ji me re bar in?

Siltan Ebdilhemîd bi hinek axa û begên Kurda re heq û deman (:îmtîyaz) da û wan kesana li piştê gelê Kurd siwar bûn. Ku kî li hemberê dewleta Osmanîyan serî rakir, evan bûn parêzkerê Dewleta Osmanîyan li ber wan. Ji van kesên demangêr re gotin "Paşayê Hemîdî". Navên xwe ji Ebdilhemîd standibûn. Van paşan mal û milkê xelqê bi zorê ji wan standin. Mehkeme û hepsên xususî ji xwe re vekiribûn. Kesên ku serî radikirin, yan beyhûde û bê sebeb dikuştin, yan jî davêtin van hepsan.

Kurd û Tirkan bi hev re Cumhuriyeta Tirkîyê ava kirin. Herdu xelqan, dewletên kafir der kirin. Piştî vê demê Mistefa Kemal hakimiyet xist destê xwe û çî bû ji vê şun ve bû: Navê Kurdan, ziman û çanda wan û hemû heqê mirovohiyê wan hatin înkâr kirin... Gotin: "Kurd tinene, Kurd Tirk in, zimanê wan tineye. Di vî welatî de yek xelq û yek ziman heye: Ew xelqa

Tirk in û ziman jî Tirkî ye." Kurdan, ev heqaret û înkariya bêîn-saf qebûl nekirin, serî rakirin, bi Şêx Seîd ve dest pê kir û li çar hêlên welatê Kurdan serhildan çêbûn. Ev serhildanan tev bi xwîn û zilmê hatin vemirandin. Mirovên serdest ya îdam kirin, ya jî koçber kirin. Rejîma Kemalîst qanûna koçberiyê derxist û bi hezaran Kurd koçberî rojava kir.

Di welatê Kurdan de, çemê xwî-nê herikîn, newal bi laşên mirovan tijî bûn. Bîhna barûtê, dengê topan û awaz û qîrînên mazlûman ji vî welatî qet kêm nebûn.

Zimanê

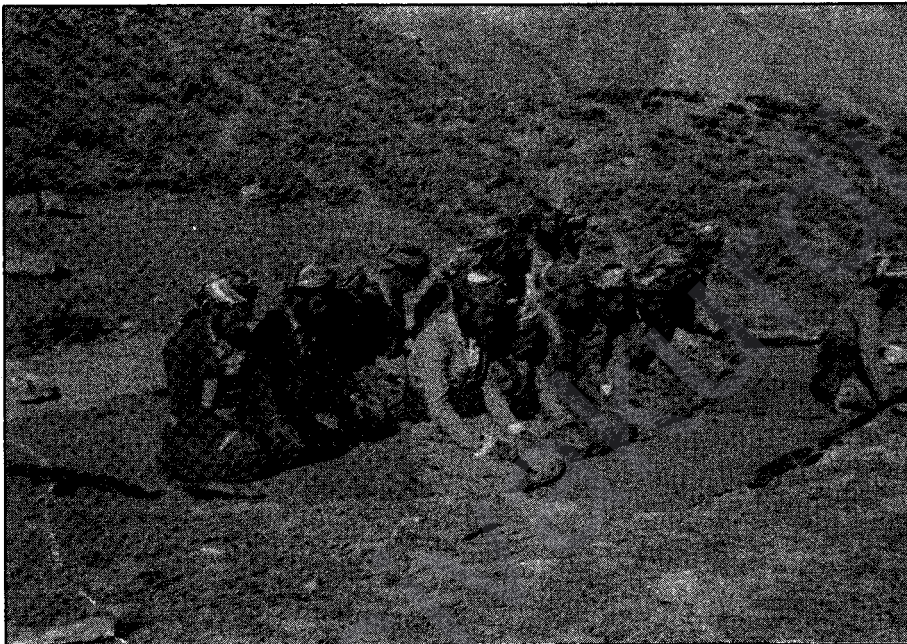
Kurdan qedexe bû. Çand û hunera Kurdan ji holê rakirin. Tirk stranê Kurdî, muzîka Kurdî girtin, gotinê Tirkî lê anîn û kirin malê xwe. Li efsanên Kurdî, govend û çîrokên Kurdan xwedî derketin, ew jî kirin malê xwe. Em bê ziman, lal û kerr di holê de xax û pêrîşan û pergende bûn.

Di navbera 1923 û 1950 de li Tirkîyê îdare di destê Mistefe Kemal û Îsmetê bavê Erdal de ye. Zilm û zordariya li ser Kurdan, Tirkan û xelqên din di vî dewrê de dom kiriye. Lewra rejîma Kemalîst li dijî Îslamiyê bû. Tiştê ku bi navê Îslamê ye hemû rakirin, talankirin û winda kirin. Mizgeft hemû kirin axur, medrese killît kirin, hukmê Qur'anê rakirin û xwendina Qur'anê qedexe kirin, ezan ver-

gerandin Tirkî. Yên ku bi vî şiklî ezan nexwendin, cezayê tewr dijwar xwarin. Çiqas qîmetên Îslamê hene, jê re bûn dijmin û tev rakirin.

Seyda, şêx, zana, rewşenbîr û hwd, tev yan avêtin hepsê, yan kuşt in, yan jî koçber kirin...

Piştî sala 1950'yê jî, asîmîle kirina Kurdan dest pê kiriye. Ji

bo ku ziman û çanda Kurdan bidin jibîr kirin, asîmîlasyona Kurdan derxistin holê.

Piştî sala 1960'yê jî hinek sazûman ava bûn. Ew sazûmanana ziman û çand û dîroka Kurdan çewt nîşan dan. Ji rastiye derxistin. Kitêb derxistin û belaş belav kirin. Di kitêbên xwe de Kurdan, Tirk nîşan didan. Ziman û hemû adetên folklorîk înkâr dikirin û bi Tirkan ve girê didan. Ti medeniyetek Kurdan nîşan nedidan. Dema ku Kurdan ev kitêbana bixwendina û dîroka xwe nizanibûna, ji xwe fedî dikirin...

Piştî 12'ê Îlonê navê gundên welatê Kurdan hemû guherandin. Navên Tirkî li wan kirin. Gund bûn bi du nav: Yek bi Tirkî, yek jî bi Kurdî.

Nehîştin ku kes navên Îslamî

û Kurdî li zarokên xwe bike. Ev tetbîqata ku li rûyê erdê hîna kesî nekiriye, li Tirkîyê kirin.

Îslamiyê bi şiklê ku di jiyana Kurdan de cih girtiye, di jiyana ti miletî de ewqas cih negirtiye. Kurdan her dem ji bo dîne heq cehd û xebat kirine. Wextê Îslam di jiyana wan de kêmbûye jî, dîsa dilê wan, tim ji dinê heq re vekiribûye. Hurmeta wan tim ji Îslam re hebûye.

Yê ku rabe û bixwaze ji bo Pirsgirêka Kurdan çarekê peyda bike, lêbelê Îslamiyê di vî navberê de li ber çavan negre, berî her tiştî, xwe dixapîne. Ev, Pirsgirêka Kurdan hîn

jî zêdetir muşkil dike.

Dewra Dewleta Osmaniyan, salên dawiyana de Seyda Seîdê Norsî bûyereke ku hatiye serê xwe dibêje: "Mirovin li Beytişebabê li hemberê dewletê serhilda bûn. Ez çûm cem wan, min go: "Hun çi dixwazin?" Ji min re gotin: "Qaymeqamê me nimêj nake!" Ev kesên ku ji nimêjnekirina qaymeqam gazin dikirin, bi xwe jî nimêj nedikirin. Lêbelê amirên nimêjkir dixwestin."

Navbera Kurdên berê û yê îro de ferqek zêde tineye. Bi piranî Kurd dîsa Îslamê dixwazin. Ji mislimanê rast û heqperest re dilê wan dîsa vekiriye.

Birîna Kurdan ji xeynî Îslamê ti tişt nikare derman bike. Lewra Kurd misliman in. Bila vêya hemû kes bizanibin! Bi vî sebebê hemû îdeolojiyên ku dijê

Îslamê ne, nikarin ji Kurdan re bibin çare.

Mirov goşt bide ber ga, giya jî bide ber şêr çi tişteki xerîb e, ne wisa? Ji şêr re goşt, ji ga re giya, mutabiqê fitreta wan e.

Îro jî, ji Pirsgirêka Kurdan re encax Îslam çare ye. Em bi fikrên ku mutabiqê fitreta însan nînin, nikarin vê meselê hel bikin. Bi rastî di nava vê sîstemê de Pirsgirêka Kurdan tenê ne, ya Tirkî û xelqên din jî hel nabe. Di mudeteke kin de, Kurd xwe bikaribin îfade bikin, ew jî baş e. Madem serê Tirkî jî bi sîstemê re xweş nîne, divê em bi wan re pevçebatê bikin û bikevin diyalogê. Lewra vê pirsgirêkê encax em bi hev re karin hel bikin.

Pirsgirêka Kurdan îşê deh salan nîne. Ji dewra ku Cumhuriyeta Tirkî ava bûye vir de, ev kul heye. Ji vê pirsê mezintir ti derd jî bo Tirkiyê tineye.

Bi kurtasî, ji bo ku Pirsgirêka Kurdan hel bibe, divê di zemanekî kin de ev tiştana bîn cih:

Ziman û çanda Kurdî divê serbest be. Xwendegeh vebin. Bi televîzyonê Kurdî biweşînin. Kitêb, kovar û rojname bi serbestî dervekin û azadane belav bibin.

Mîna ku Seîdê Norsî heştê sal berê xwestiye, lazime li Kurdistanê zanîngeh û xwendegeh vebin. Seyda Seîdê Norsî wê dewrê li Wanê zanîngehek, li sê deverê din ên Kurdistanê jî, sê xwendegehên herêmî xwestine. Li gor wê dewrê, ev ihtiyaca Kurdan tanî cih. Lêbelê malûme ku îro yek zanîngeh û sê xwendegehên herêmî ne besî Kurdan in. Divê zêdetir bin. Di zanîngehan de wê ilmê Îslamî û fennî bi hev re bîn xwendin. Wê bi sê zimana jî talîmê bikin: Erebî, Tirkî û Kurdî... Wê di xwendegehên herêmî de jî, xwerû bi zimane Kurdî talîmê bikin.

Dû re çi xwestin hebin, zaten wê bîn meydane...

LI SER WEFATA BEDÎUZEMAN SEÎD Ê NORSÎ

Ey dilê meskenê derda, ma tu zanî ku çibî
Ew Seîd ê can feda j' dînê me ra, j' kîsê me bî

Beyreqa ku wî hilanî ji bo vî dînê mubîn
Me çîqa pirsî û sehkir vê demê kes dê nebî

Çira dîn girtibû, bakî ji kesekê ne dikir
Heq dizanî heq digot û heq dikir her dem webî

Ew dikana ku wî danî, ew metaê difiro
Ew li Şam û Misr û Bexda'yê niha peyda nebî

Çû wefat kir çi musîbet sed hezar rehmet li ser
J'ehlê vî dînê mubîn re, çi nimûnek teze bî

Sê sed û heftî û neh piştî hezarê hîcretê ⁽¹⁾
Dergehê baxê bihiştê kerem, li ber wî vebî

Ew li Nors'ê hate dinya û li Riha wefat kir
Ew şehîr bû ew bedî' bû ez çi bêm ser deste bî

Ey Seîd, her du dinya dîtina te bû keder
Em j'Xweda'yî dixwazin, l'axretê li cem te bî

Ey Elî! gerçi Seîd çû, lê Rîsalê Nûr neçûn
Sed emanet min li te ku tu ji wan mahrûm nebî

(¹) 1379 hicrî.

Seyid Elî yê Findikî

NAMEYÊN BÊCEWAB / 3

22 Çileya Paşîn 1991

Helbestê mi bêcewab dimînin xeylî wext e
 Dibe ku nagihin destê te nameyên biteahudê mi
 Heyf e ku ez dengê rengan nabihîsim
 Hê nikarin denga jî bibînin çavê mi

Tu mi mîna teyrên koçer nehesibîne yê ku rîya xwe bi xwe
 peyda dîkin
 Ez li vir im bi teyrê ehlî re, yê mahkûmê vî bajarî
 Tu mi feryadvan jî nehesibîne êdî ez betilîm
 Tu mi têkoşînavan nehesibîne qehreman nehesibîne jiyandar
 nehesibîne

Mi dilê xwe li ber derî hiştiye, kartek li ser singa min e
 ezman reng
 Ezman tineye êdî her aliyem dîwar ji vî derî bi wî derî
 Tu mi çeperker jî nehesibîne ji dervê'z bêxeber im
 Êdî ji diyê te name jî nagihin destê mi

Banqê hêstiran li vir vebûn tu nizanî
 Fayîza mewduata bilind e heta tu bixwazî
 Dibe ku rojek çemê hêstiran ji zikakan biherikin
 Ko karbidestên me destê xwe sivik negrin û îhaleyê nû
 venekin

Li vir soz bêwade ne zivistan bêwade ye tu nizanî
 Kartika bêwadetiye umêdan dihelîne heta tu bixwazî
 Ê tu mi hê nehesibîne ku ez dengê rengan dibihîsim
 Ê çavê mi nikarin denga bibînin hê jî

Sabah Kara

KOVAREKE DELAL Î KURDÎ: NÛDEM

ROJÎN ZELAL

Nûdem kovareke hunerî, edebî û çandîya delal î me ye ku ji terefê rewşenbîrîne Kurd, her sê mehan carkî, yanê bi şiklê fesilnamê li Swêd (Isveç) ê bi zimaneke zelal tête weşandin. Heta nuha sê hejmarên wê derhatine û hejmarê çaremîn, dê van nêzîkan biweşe.

Xwedî û berpirsiyarê giştîyê *Nûdem* Mîrza Firat Cewerî, di hejmarê ewil de meqseda weşandîna vê kovara delal, wusa îzah dîke:

“Her çiqaş di navbera van salan de kovarin Kurdî yê hêja û bi qîmet derketin jî, dîsan ew kovara ku di bîr û hizra me de bû, ku hemêza wê ji hemû hunermend û nivîskarên Kurd re vekirîbe, derneket. Bi armanc û hêviya dagirtina wê valahiyê me xwest em li arşîv û pirtûkxana Kurdî berhemek din jî zêde bikin. Wek tê zanîn ev kovar ne ya pêşî ye û ne jî wê bibe ya dawî. Lê wê bixwaze di vê govenda ku diherike de bibe serkêş. Armanca wê a sereke ew e ku di rîya gel de be, ji bo weşandîna zimanê Kurdî û ji bo pêkanîna edebiyata Kurdî ya nûjen bibe bingeh.”

Mîrza Cewerî, sebaba ku *Nûdem* her sê mehan carkî dertê jî wusa îzah dîke:

“Her çiqaş hin hevalan xwestin ku em kovarê ji mehê carekê derxin jî, dîsan biryara ji sê mehan carekê hate dayin. Me got, em bi sozên mezin karên biçûk nekin, lê ku ji me bê em ê bi sozên biçûk karên mezin

bikin. Vêca di pêş de ko me dît ku hebûna kovarek bi vî babetî hewce ye û ji bo derxistina wê jî me hin îmkân bi dest xistin, wê çaxê bê şik e, ku em ê ji mehê carekê derxînin.”

Mîrza Cewerî, li ser celebniwîsên ku dê di *Nûdem* de biweşin jî wusa dibêje:

“Wê kovara me *Nûdem* bi kurtayî ji van celebniwîsan pêk were: Çîrok, helbest, perçeroman, rexne, hevpeyvîn, lêkolîn, werger, edebiyata dinyayê ya modern û klasik, klasikên Kurdî, xelatên navneteweyî, sînema, tiyatro, nivîsên li ser edebiyat, huner û kulturê, wêne, karîkator û hwd.”

Daxwazek Mîrza Cewerî ji xwendevanan heye ku, em jî xwe şîrîkê vê daxwazê qebûl dikin:

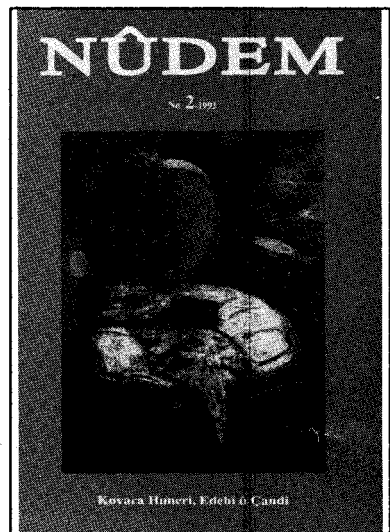
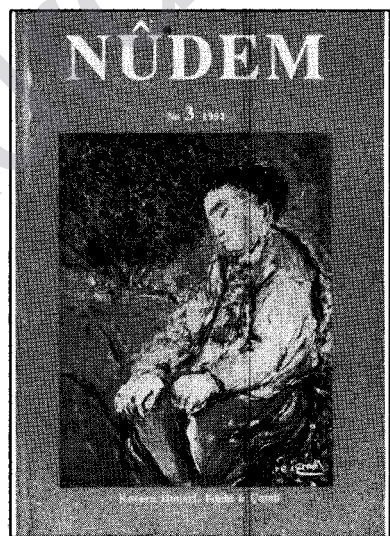
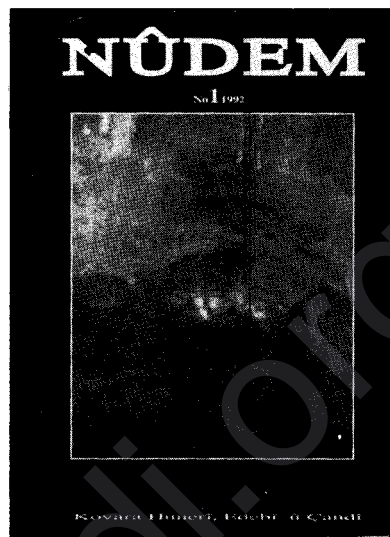
“Wek gelek heval pê dizanin, ku aboriya vê kovarê ji keda şexsî peyda bûye. Lê ji bo ku kovarek wilo berdewam be û jiyanek dirêj bijî, wek her karî, ji bo wê jî alîkariya aborî lazim e. Alîkariya aborî jî abonetî ye. Ger em li kovara xwe xwedî derkevin, wê biparêzin, wê bixwînin, belav bikin, bibin abone û jê re abonan bibînin, wê kovara me nemire, jiyanek dirêj bijî û bibe *Hawarêk nû*.”

Ji ber vê, em dixwazin navnîşana vê kovara delal li vir binwîsin:

Nûdem: Gamla Landsv. 36, 740 41 Morgongava, Sweden.

Telefon û telefaks: 0224-61 428. Postgiro 636 36 25-2.

Em ji *Nûdem* a delal re daxwazên jiyaneke pirr dirêj in.

Berpirsiyarê Giştî yê kovara me SABAH KARA:

"ZIMANÊ NÛBIHAR, KURDÎ; Û ÎDEOLOJIYA WÊ, ÎSLAM E."

Em bawer in ku di mêjî û dilê gelê Kurdê misliman de, cih û meqameke pirr fireh ji her tiştê ku em dibêjin û em dê bêjin re heye.

Ji rojnameya *Özgür Gündem* Müslüm Yücel, bi Berpirsiyarê Giştî yê me Sabah Kara re hevpeyivînek tertîb kir. Metna Kurdî ya kamila vê hevpeyivîna ku di hejmarê 10 Çileyê Pêşîn 1992 ya *Özgür Gündem* de bi zimanê Tirkî hate weşandin, li jêr hatiye:

—*Mîrza Sabah Kara; Nûbihar di ananeya Îslamî de ewilîn kovara Kurdî ye. Di hejmarê wê yê derbatî de jî çanda Îslamî û Kurdî, di giraniyê de ne. Di vê çarçivê de, gelo em karin ji Nûbihar re bibêjin "Kovara Îslamî ya Kurdî"?*

Sabah Kara: Berî her tiştî ez dixwazim ku tiştêkî di pirsiyara te de teshîh bikim:

Di hejmarên *Nûbihar* yê derhatî de çanda Îslamî û Kurdî, ne tenê "di giraniyê de" ne. Di van hejmaran de, ji bil çanda Îslamî û Kurdî, ti tiştî din tineye.

Erê, *Nûbihar* kovareke Kurdî ye ku ji terefê grûbeke misliman û welatparêzên Kurd ên ku bi îdeolojiya Îslamî baweriya wan heye û him xelasiya Kurdan û him jî xelasiya neteweyên din di vê îdeolojiyê de dibînin, tete weşandin. Zimanê *Nûbihar*, Kurdî; û îdeolojiya wê, Îslam e. Lêbelê, tevî ku Îslam a Xweda yek û yekane ye, ji ber ku di holê de ji yekî zêdetir terzên Îslamê tene dîtin, gereke em rewşen bikin ku em ji Îslamê çî

tiştî fam dikin û meqseda me ji Îslamê çî ye.

Li gor bîr û baweriya me, her tiştê ku însanî ye, Îslamî ye jî. Yanê her tiştê ku mutabiqê fitret û tebîeta însan e, Îslamî ye. Naxwe li gor vê tarifê her tiştê ku muxalifê fitret û tebîeta însan e, muxalifê Îslamê ye jî.

Ev, tarifeke pirr kurt, lê pirr jî xalis û net a Îslam a ku di kitêba Xweda Qur'an de hatiye tarîf kirin û bi awayeke pirr bitefsîlat hatiye şîrove kirin e.

Di vê holê de giringtirîn armanca kovara me *Nûbihar*, hemû qîmetên însanî hemêzkirin û bi hemû nezer, raman û kiryarên xeyrî-însanî û dijî însan re mucadelekirin û wan redkirin e.

—*Armanca Nûbihar, bi awayekê muşexes û şênbertir, çî ye? Meselen, aya Nûbihar dixwaze ku dengê nû li edebiyata Kurdî zêde bike, yan ku dixwaze ku xwe ji edebiyata mewcûda Kurdî cûda bigre?*

S. Kara: Rûpelên kovara me *Nûbihar*, ji her cûr qencî û spehîtiyan re vekirî ne. Di vê çarçivê de *Nûbihar* dixwaze ku bi be şîrikê hemû qencî û spehîtiyên edebiyata mewcûda Kurdî.

Li gor sair weşanên Kurdî, *Nûbihar* mîrasvaneke nezîktirî bi mîrasa çand û edebiyata Kurdî ye. Lewra weke ku hun dizanin, tîkes nikare eser û serkaniyên çand û hunerên Kurdî yê

berê, ji Îslamê bidûr û cûda bihesibîne. Ev bi hîç awayî ne mumkin e. Bê li ber çava girtina Îslamê, ti kes nikare ne Mela Ehmed ê Cizîrî, ne Ehmed ê Xanî, ne Baba Tahir ê Uryan, ne Mela Ehmed ê Betê û ne jî Bedûzeman Seîd ê Norsî fam bike, bisengîne û bihêjîne. Hemû ev torevan û mutefekirên dahî, di navika Îslamê de welidî ne, mezin bûne û eserên xwe li gor vê îdeolojiyê nivisandine. Han, *Nûbihar* piştî xwe daye vê mîrasa giranbihaya fireh û bi gavên mutmeîn û ji hatiya xwe emîn, di vê riyê de bipêş de diçe.

Em bawer in ku di mêjî û dilê gelê Kurdê misliman de, cih û meqameke pirr fireh ji her tiştê ku em dibêjin û em dê bêjin re heye. Lewra ev deng, dengeke aşîna û mûnîs e ku gelê Kurdê misliman vî dengî ev pirr sedsal in ji nêzîk nas dîke û jê emîn e. Îslam bi kûrtirîn noqtaya mêjî û dilê gelê Kurdê mislimanê birûmet sîrayet û nufûz kiriye û *Nûbihar*, mîrasvana van qîmetên ku di mêjî û dilê vî gelê birûmet de cih girtine ye.

Dilê hemû birayên min ên ku milê xwe dane bin barê *Nûbihar*, ji bona saxî û selamet û rizgariya gelê Kurdê birûmet ditepe û ev birayên min, her kes û her beşê ku ji bona bi dewakirina derdên gelê Kurdê dixebite û têkoşîne dide jî, dost û he-

val û hogirê xwe qebûl dikin.

Em di her cehd û xeyretên ku li xêr û menfaeta gelê Kurd in de hene û em muxalîfê hemû cehd û xeyretên ku di eleyhê vî gelî de ne. Em bi dil û can, wan rojên ku dê gelê Kurd li ser piyên xwe bisekine û di nav saîr gelan de cih û mewqieke la-yiqê xwe bigre, arezû dikin û ji bona vê, em hemû cehda xwe ji bona pêk anîna wezîfa ku li behra me dikeve, serf û xerc dikin.

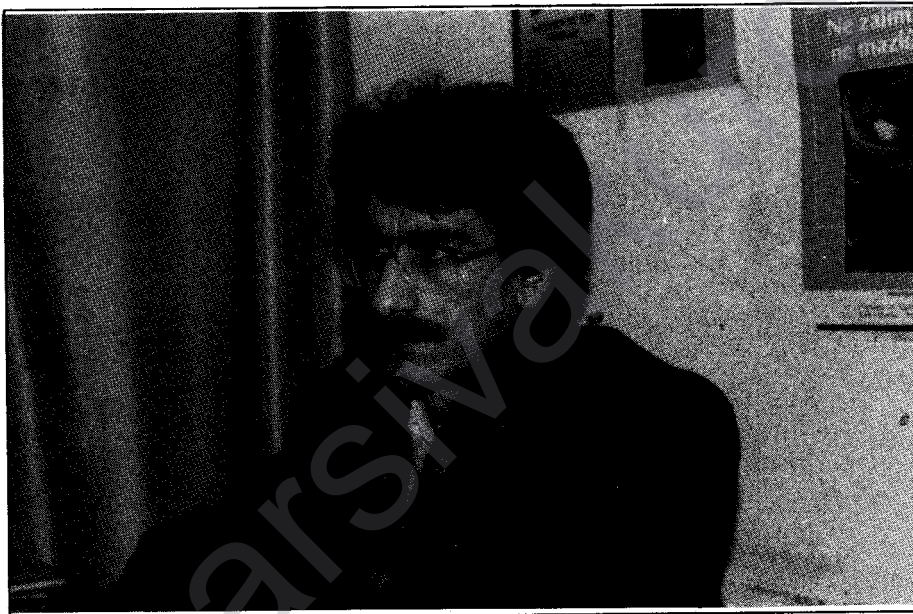
—*Bi qasî ku ez dizanim, xeylî wext e ku tu helbestan dinivîsî û ev helbest bi Tirkî ne. Sebeba ku te nuba bi vê sifitîyê zîmanê Kurdî hemêz kiriye û tu bi vî zîmanî eser dinivîsî, çi ye?*

S. Kara: Erê, ji sala 1979-80'an û pê de min dest bi weşandina helbestê xwe yên bi zîmanê Tirkî kir. Du kitêbên

min ê helbestê weşîyan: *Helbestên Reş* (: Kara Şiirler) û *Mersiyeyên Rohilat* (: Doğu Ağtılar). Kitêba sêyemîna min a helbestan *Nameyên Bêcewab* (: Karşılıksız Mektuplar) hazîrî çapê ye.

Lêbelê tim di dilê min de şikestinek hebû, ez tim dilşikestî bûm. Lewra ehl û nêzîkên min, dê û bavê min, birayên min û gelê min ê ku bi zîmanê Tirkî nizane, tiştê ku min bi Tirkî dinivisandin fam nedikirin. Gava ku kitêbên min diweşîyan, min nedît ku diya min û ehlê min yê nêzîk, bibêjin "Han, kitêba kurê min!", "Han, kitêba ehlê me!" û bi kitêbên min îftîxar bikin. Xwe

kêfgînbûyî nîşan didan; lê min didît ku ew kêfgîniya wan ne ji dil bû û bi tenê ji bona rahetkirina min bû. Lêbelê nuha ne wusa ye. Nuha wextê ku ez ji wan re nivîsar û helbestên xwe yên bi Kurdî dixwînim, ez his dikim ku çavê wan û dilê wan ronî dibin. Îfadekirina dilşayî û kamiraniya xwe bi kelîmeyan, li min pir zehmet têt. Nuha ez ji xwe dipirsim ku: "Gelo wan helbest û nivîsarê xwe yên berê yên bi Tirkî, min ji bona kî dinivîsî?" Di zîmanê Kurdî de tabîreke callib heye; em dibêjin, "çira kora"; tiştê ku min berê nivîsîne, nuha

wusa li min xuya dikin. Wextê ku ehl û nêzîkên min, ji dil û can guh didin tiştê ku ez nuha bi Kurdî dinivîsim û dibêjin "Te çiqas xweş gotiyê!", ez ji kêfxweşiyê mest dibim. Û ez arezû dikim ku rokê hemû xelqê min, xelqê mazlûmê Kurd jî vê bibêje û min tercumanê derd û kulê xwe, bestekarê şahî û cejnê xwe û mersiyevanê jan û elemên xwe qebûl bike. Ez ji bona ku bigihim vê şerefê cehd û xebatê dikim.

—*Kurd li huwiyeta xwe ya netewî digerin. Di vê çarçivê de em karin behsa çandêke netewî bikin. Lêbelê Îslamiyet civata*

umetê dixwaze. Bi şikleki kamil, tu di nav huwiyeta netewiya Kurd û xwesta umeta Îslamiyetê, çi îrtibatî dibîni?

S. Kara: Ez bawer im ku gereke Kurd li huwiyeta xwe ya netewî xwedî derkevin, li ser piyên xwe bêpayende bisekinin, bi zîmanê xwe bixwînin û binivîsin, karbidest û serokên xwe bîzzat hilbijêrin û di her aliyê jîyanê de li gor lîzûmên huwiyeta netewiya xwe hereket bikin. Evan mafê tebûiyên jê naye buhurtinê gelê Kurd in û ko nebin, qet nabe. Lêbelê ez di heman halî de, alîkarê pevrebûna bi xwest û ji dil jî me. Erê, gereke gelê Kurd di mudeteke kurt de û bi zûyî bibexweyê hemû maf û xûsîyetên ku gereke yek gel xwe dyê wan be. Lêbelê di dirêjîmudet de, ez alîkarê pevrebûna bi

xwest û ji dila neteweyên misli-man im. Yek "Yekîtiya Neteweyên Îslamî" meselen. Lêbelê gereke ev yekîti me mîna "Yekîtiya Sowyetan" a berê, ya li gor zorê û barkirina yekîtiyê teşkîl bibû; gereke mîna "Yekîtiya Ew-rûpa" ya ku li gor pevrebûna bi xwest û ji dil e û li ser esas û bingeha wekhevîyê teşkîl bûye, qereke teşkîl bibe.

—*Baş e, lê ma gelo ev, bi xwesta civata umetiya Îslamê, li hev dike?*

S. Kara: Kî dibêje ku li hev nakin! Qur'an a ku huwiyeta neteweyan, "ayeta Xweda" û "suneta nabediîlê ya Xweda" qebûl

dike, dê çawa bi navê Umeta Îslamî, wê huwiyeta neteweyan red bike û wê ji bona asîmilasyonê wan bixebite? Ma ev hîç tişteke bûyinê ye? Ma ev kare bibe? Heger tişteke wusa mewzûbehs bûna, ma gelo di coxrafya Îslamê de ji bil Ereban hîç irqek din heta îro, dima? Ew ku, mîna ku hun dibînin, di vê coxrafyê de ne tenê neteweyên misliman, lê eqeliyetên ne misliman û hetta kesên mîna Yezîdîyan jî, huwiyeta netewiya xwe muhafaze kirine. Îslam hergiz ne muxalîfê vê ye. Bil eks, bi qasî ku wê adet û enaneyên herêmîye, yekî ji serkaniyê huqûqa xwe bihesibîne, bi pêş de gav avêtiye Îslam. Sîstemek wusa ye. Yekîtiya umetê, yekîtiyê li gor pevrebûna bi xwest û ji dil e û li ser bingeha mafê vekheviyê teşkîl dibe. Ev, hengama ku Îslam rast tetbîq dibû wusa bû û gereke ji vir û pê ve jî wusa be. Qederên neteweyên misliman, bi şida bi hev ve girêdayî ne. Loma tez a "Yekîtiya Neteweyên Îslamî", di vê coxrafya ku em tê de dijin de rasttirîn û payidartirîn tez e. Neteweyên Roava yê Katolik û Ortodoks û Protestan ên ku bi mudeta sed-salan xwîna hevûdu rijandine, vaye hatine cem hevûdu, yekîtiyê teşkîl kirine û kedxwariya gelên ku mensûbê baweriyên din in dikin. Ma dê çima em ên misliman jî li ser bingeha îman, çand û adet û enaneyên muşterek neyin cem hev û mafên xwe muhafaze nekin? Ma xwestek ji vê maqûltir heye? Lewra wext ne wextê perçe perçe bûnê û ji dijminan ra xwe mîna loqmeyan pare kirinê ye, lêbelê wextê yekîtiya bi xwest û ji dil e. Hatîya neteweyên misliman, di "Yekîtiya Neteweyên Îslamî" ya ku li ser bingeha vekheviyê teşkîl bûye de ye. Lêbelê bi cih anîna vê yekîtiyê, kareke pirr çetîn û dijwar e.

Ji Tirkî: **Hozan Oflaz**

Berpirsiyarê Giştî yê kovara me
SABAH KARA:

“WEZÎFEYA
HEYATÎ YA LI BER
REWŞENBÎRÊN
AZAD Û BIRÛMET
EVE KU, ÎTIMAD
BIDIN GELÊ XWE Û
BIKIN KU GELÊ WAN
BIBÊJE: “HEGER WAN
GOTIYE, NAXWE
RAST E!”

Heftenameya *Azadî* di heqê “Herekata Daxilî” (Li Harekat) a leşkerên Tirk de lêpirsînek tertîb kir. Metna kamil a Kurdî ya pirsîyara heftenameyê û bersîva Berpirsiyarê Giştî yê kovara me Sabah Kara, ya ku di tarîxa 20-26’ê Çileyê Pêşîn 1992’ê heftenameya *Azadî* de bi Tirkî hate weşandin, li jêr e:

— *Sebeba ku cemiyet û bi taybetî jî raya gelemperîya demokratîk, di heqê “Herekata Daxilî” de bi heddê kafi reaksiyon nîşan neda çî ye û li gor ramana te gereke li ber vî halî çî bibe?*

Sabah Kara- Raya gelemperî ne tenê di heqê “Herekata Daxilî” de, lê di heqê gelek xusûsên wusa yê pirr girîng û heyatî de jî nikare bi

heddê kafi reaksiyon nîşan bide. Min go “nikare nîşan bide”, lewra ji îmkân û haziriyên ku dê fîrset bidin ku reaksiyon nîşan bide, mahrûm e, yan jî hatiye mahrûm kirin.

Ev mahrûmiyet, di heqîqetê de pirr ji berê ve têt, lê kesat û qihî û stewra esasî, mahsûlê dewra TC ye. Îdareya ku TC bi fesxkirina Meclîsa Ewil bi metodên despotane teşkîl kir; îdareya leşkerî, yan Leşkeriya Giştî (:Genel Kurmay) heta îro dom kiriye û ev îdare bi perçiqandina her cûr ramanê azad di bin gîzmeya hesiniya xwe de, teşkîla raya gelemperîya azad û bê şert û şurt re teamuden men kiriye. Yanê failê ve bêdengî û bêreaksiyonê, îdareya TC ye û ev îdare bi sayeta radyo û televîzyon û

rojname û kovar û sair unsûrê komînîkasyonê û ji riyên din, raya gelemperî dihoynê û dike ku gel bêreaksiyon bimîne.

Ev yek cebhe... Cebha din, ji rewşenbîrên ku karîne xwe ji hoyandin û bêreaksiyon kirina TC xelas bikin teşkîl dibe ku gelemperîya van rewşenbîran jî, bi zimanê gelê xwe, yanê bi zimanekî ku gelê wan karibe peyivên wan fam bike nikarîne bipeyivin û bi bîr û baweriyen gelê xwe dijminetiyê dikin û ji ber vê jî, nikarîne bi gelê xwe "îtimad" bidin.

Min peyiva îtimadê perçinand, lewra rîya ku hun dê bikin ku gel guhê xwe bide we ewe ku, hun îtimadê bidinê.

Îro raya gelemperî nizane ku wê guh bide kîja kesî. Unsurên telekomînîkasyonê yên ku di bin ajotina dîrekt û endîrekt a dewleta TC de ne, bi raya gelemperî bidom hovîtî teztîq û şîringe dikin û ji bona ku di pirsên ku ji bo gel pîr giring û heyatî ne raya gelemperî bêreaksiyon bikin, tiştê ku ji destê wan têt, dikin. Lêbelê li ber vî halî "cebha muqabil" temamen ji hev feşkilî ne û nikarin hîle û desîseyên dijminên gelê xwe li hîçê derxînin. Naxwe wezîfeya heyatî ya li ber rewşenbîrên azad û birûmet eve ku, ji vê pîrsgirêkê re çare peyda bikin û îtimad bidin gelê xwe û bikin ku gelê wan bibêje: "Hegeger wan gotiye, naxwe rast e!"

Em ên mensûbê civaka *Nûbihar*, di vê holê de tiştê ku ji destê me têt em dikin û em hemû rewşenbîr û azadfîkrên ku wek me li ber vî halê mewcûd reaksiyonê nîşan didin, heval û hogir û birayên xwe hesab dikin. Ev, çekek spî ye.

Ji Tirkî: Hozan Oflaz

MI UMRÊ XWE LI HÎÇÊ XERC KIRIYE

Mi umrê xwe li hîçê xerc kiriye
Canê mi di agir de şewitiye
Hîç kesî bi kesê dî ne kiriye
Tiştê ku mi b'destê xwe b'xwe kiriye

Mi fêda emelê xwe ji dest daye
Mal û milkê xwe b'ziyan firotiye
Ji bona guldankke şkestû li vir
Mi çî gunehan li xwe bar kiriye

Mi emela tim bi rîya kiriye
Wax eceb mi îxlas jibîr kiriye
Kes nizane sibeha şevê çiyê
Tûlî emel piştta mi şkandiye

Mi umrê xwe kirye xerca jîyanê
Ji ziyan malûm, mi çî kar kiriye
Gunehê Yûnis ê bêçare pîrrin
Çavê mi li lutfê dergeha Wî ye

Yûnis Emre

Ji Tirkî: Hozan Oflaz

ÎNNA LÎLLAH WE ÎNNA ÎLEYHÎ RACÎÛN

MELA UBEYDULLAH DALAR ŞEHÎD KIRIN

ZALIMAN LI DIYARBEKRÊ SEYDAYÊ HÊJA MELA UBEYDULLAH
DI ROJA 21.12.1992 DE HEWŞA CAMIYÊ DE ŞEHÎD KIRIN.

REHMETA XWEDA SER ŞEHÎDÊ ME
Û LANETA XWEDA SER ZALIMAN BE!

nûbihar

MA TIM BERMAY

*Ya Rebbî... Heta çî waxt wina milê ma çewt,
zerî da madi derdî, ma do jîn bê.
Ya Rebbi ti bireyni!*

MUHAMMED PAŞA

Dayê, ewnena rojhelat ra... Adirê veşeno zerî da cidi. Bermena. Hêsrî, çiman dê cira rêjbiyê.

La jê ci Bawer ame, maya xwu no hal di dî. Mehsûm meh-sûm pers kerd:

—Dayê! Tiya çiçî xeyal kena? Çimê to zî biyê sûr, tiya bermena?

Werîşt xwu ser, hêsrê xwu laj dê xwu ra numitî. Qayil nê bi lajê ci bizano aya bermena. Ahê ant û Vajiyê:

—Ax lajê mi ax!.. Ti bizanê na maya to çî rojî diyê. Ti bizanê na milleta ma çî rojî diyê, çî zilmî antê. Goşanê ma çî hahoy aşnawitê, kezeba ma çî derdî antê.

Bawer:

—Senî dayê?

—Lajê mi... Ma verî nê erdan dê xwu di, bi weşeya jîn biyê. Erdê ma zahf rindî bî. Qandê coy, zaliman çim verda erdan dê ma. Ma talan kerdî. Ma tim zilm vîna, ma tim pay bî, ma tim bermay. Diyarbekir, Helepçe, Şirnex û Dêrsim di merdimê ma bi sehezera kiştî. Hahoya ma resayê azmîni, hima vengê ma nêşî kesî.

Qîr qîra qeçan dê ma zerî veşnayê hima dinyay nê aşnawit.

Dinya alem pêro marê bibi dijmen. Hana vizêr zalima Helepçe di heşt hezarî merdimê ma kiştî, Şirnex pêro xirab kerd, fina kesî vengê xwu nêvet.

Bawerî pers kerd:

—Dayê, ma qebhetê ma çiçî bi?

Daye vat:

—Qebhetê ma, ma mislimanî bî û ma Kurdî bî, ma bê wayir bî û tenya bî. Ma bê kesî bî. Ma kesîrê zilm nê kerdê. Ma xapeyay hima ma kes nêxapeyana. Qandê coy zalima ziwanê ma kerd qedex. Heywwanî jî bi ziwan dê xwu ya qisey kenê, hima ma bi ziwan dê xwu ya nêşayê qisey bikerdê

Bawerî bi heyreta pers kerd:

—Ê merdimê, ki marê zilm kenê vanê ma edalet wazenê, birayey wazenê... No senî edalet no senî biraye ya?

—Lajê mi, Allah Teala, Qur'an di vano kî: "Kes îna rê vajo, dinya di xirabey mekerê, ê vanê nê ma rindey kenê" (Beqera, 11). Ti nêzanê nê çend zalimiyê. Tayna girdbi ti do fam bikerê.

—Helepçe û Şirnex ez kerda gird dayê... Serrê mi werdiyê, hima ezo girda ra hesab bipersa.

Maya ci destê xwu rona doşîda Bawerî ser û vat!

—E lajê mi... Ez zî tora ney pawena. Nê zalima şerefê dinyay kerd erdî bin. Rojê dinya di edalet bibo hakim, o do hesabê nê zilmî pers kero. "Ê zalimî, do bizanê nezdî di inqilabên do senîn ya biqelibyê."

Bi tehkîk Bawer lajekê do zahf baqil bi. Persê ecaîbî mar da xwu ra pers kerdê. Fina pers kerd:

—Dayê, heta nika ma qandê azadî se kerdo?

Maya ci tayn vinderd, pej-

meryê û vat:

—Ma zahf serhildanî kerdî. Ma guniya xwu rişnê. Kurdistan di ti bewnê kotî ra, ti do vengê Selahaddînî, Şêx Seîdî, Bedîuzemanî bi aşnawê. No welat bi qîmetyo lajê mi... Bi se serana Pêxember û ewliyaya boya secda veradê nê erda. Qandê nê mîras dê Pêxemberê ma zahf gunî dê. Ma herra xwu, gunî da xwu ya şiwit.

Bawerî nêşa xwu vêşî tepşo û berma:

—Ma do wina tim linga bindi bimanê dayê? Ma do tim bi-bermê. Tew dewleta ma do çinê bo?..

Dayê lajê xwu ant xwu virar û vat:

—Nê lajê mi... Ma do nêbê sist û gewşeg nêbê... Ma qandê Dîn dê xwu, qandê milleta xwu bi xeftiyê ma do bireyê. Ma çend bikişyê, ma do hend bêrê dinya.

Bawer, hana bermayê... Zerîya marda ci veşê.

—Meberm Bawerê mi. Çî waxt wayirê welatê xwu bê, waxta ma do rojan dê weşan di piya bê. Waxta roj do akewo ma ser.

Mayaci zî nêşa xwu tebşê.. Hêsrî çiman dê cira rişyay. Bermê... Zerya ci veşayê. Warîşt xwu ser. Ewna hewra ra. Destê xwu hewaday û dua yê kerd:

—Ya Rebbî... Heta çî waxt wina milê ma çewt, zerî da madi derdî, ma do jîn bê. Ya Rebbi ti bireyni!

PÎTROS

SERWER PÛRYA / SABAH KARA
Wênevan: FERİŞTE FAZİLÎ

Çivikeke şad û şox û lîstikhez, bi bayê biharê re pêşbazî û musabeqê dikir û bi her cihî serek lê dida. Ba, têra xwe li pişt çivikê piçûk bi vî alî û wî alî de çû, serê xwe li daran da, talî westiya, çû da hinek îstîrahet bike û bîhn bigre. Lêbelê çivikê ku ji hewayaya xweş a biharê û ji hêşînî û tezetiya wê, şad û mest bibû, hê hazir nebû ku vegere hêlîna xwe. Li ser bilindtirîn çiqîlê dara şahbelot a pîr a cangil rûnişt û ji dostên xwe xwest ku pevra pîtroskê bilîzin.

Çivik bi baskê xwe çavên xwe girt û bi çîk çîkan dest bi hêjmartinê kir, heta ku dostên wî xwe veşêrin.

Margîse di cihê xwe de bêhereket ma.

Kîso hêdî hêdî dest û pa û serê xwe kişand nava kîsê xwe û weke kevirkî li derrekî rûnişt.

Jîjo xwe kire wek topekê, gindirî û çû da kû xwe veşêre.

Meymûnê ku ji vî şaxî bi wî şaxî dihilbehî, nizanîbû ku xwe li kû veşêre. Dawî xwe di nava şax û pelên

dara şahbelota pîr de hila-wîst û di cihê xwe de ma.

Tav a ku kêfa wê ji lîstika heywanan re hatibû, aheste aheste xwe da pişt çend ewrên reş û pînhan bû. Marmaroşk û beq hê jî bi wî alî û vî alî de bazdidan û nizanîbûn wê çî bikin û bi kîja alî de herin.

Marmaroşk aheste tiştek di guhê beqê de got û herdu bi lez ji holê winda bûn.

Çivik çîk çîk kir:

—“Ez hatim, ez hatim.”

Baskê xwe ji ser çavê xwe anî xwar û bi dîqet li çarmandorê xwe meyizand.

Hewa tarî bibû û çivik ti cihî nedidît. Li azman meyizand û li tavê geriya. Hinek ji çirîskên tavê li pişt ewran jiderve mabûn.

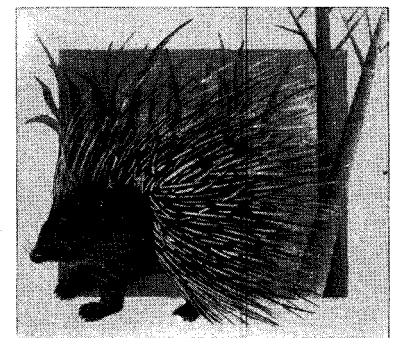
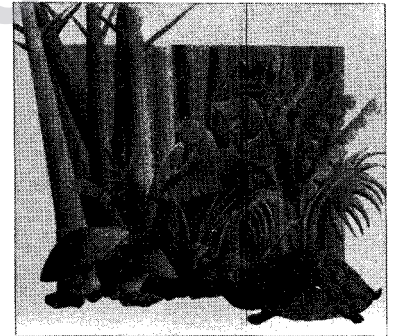
Çivik baskê xwe bi lez lihev xist û bi aliyê tavê de firî:

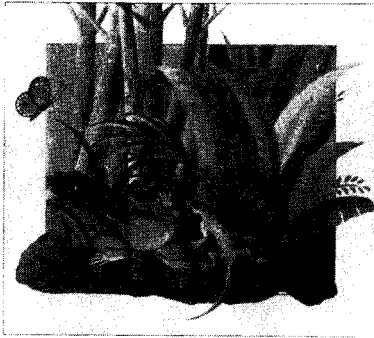
—“Ahey... Tav, tav! Mi çirîskên te dît.”

Tav, bi nerehetî, hat nava azman û her cih cardin rewşen bû.

Çivik bi wî awayî ku vî alî û wî alî dimeyizand, çavê wî bi ferşekî ket. Ji xwe re got:

“Mi vî li vir nedîtibû!”

Firî û çû li ser ferş danî.
Çarmandorê xwe qenc me-
yizand, hinek ji dûvikekî ji
bin ferş li derve mabû.

Çivik bi xweşhalî qîr da:
—“Hay, marmaroşk! Mi
te genc peyda kir.” Û bi ni-
kilê xwe, dûvik kişand û ki-
şand û kişand.

Kîsoyê ku dûvê wî êşi-
yabû, xir e xir kir û dest û
piyê xwe hêdîka ji tiqalê
xwe derxist.

Çivik kenî û go:

—“Naxwe ev tu bûyî?”

Û cardin meşxûlê ger û
meyzandinê bû. Ji nişka tiş-
teke ecêbî di nava şax û
pelên şahbelotê de dît.

Bi xweşhalî qîr da:

—“Meymûn, meymûn!
Tu çima ewqas dilebitî? We-
re derve. Qewet be.”

Meymûn ji darê hilbehî
xwar û dengê qîr e qîrê wî
bilind bûn:

—“Ax piyê min, ax piyê
min... Ma ev topa stiriyan
li vira çi dike?”

Bi dûvikê xwe bi şida li
topê da û wê avête nava
avê.

Jîjoyê ku dikir bixeniçe
dest bi hawara kir û dest û
piyê xwe li avê da û ji mey-
mûne bêdîqet re dest bi ni-
fira kir.

Meymûn destê dirêjê
xwe hê jî dirêjtir kir, teriya
jîjo girt û wî kişande derve.

Çivik dilê xwe girtibû û
dikeniya.

Jîjo bêfasile li meymûnê
ku wî derxistibû holê, nifi-
ra dikir.

Çivikê piçûkê ku hinek
betilî bibû, çû li ser şaxekî
darê danî û ji jor bi dîqet
her tiştî meyizand.

Beqa delal, zimanê dirêjê
xwe ji binê pelên hêşin
dirêj kiribû, da kû pêşiyar
nêçîr bike ku çavê dûrbîne
çivik pê ket.

Beq, qor e qorî kir û xwe
avête avê, xwe gihand pelê
hişkê ku li ser avê bûn û çû
li ser wan rûnişt, da ku bi-
bîne wê nefîca lîstikê bibe
çî.

Marmaroşkê ku heta wî
wextî bêdeng û aram li ser
kevirekî rûniştibû, lê germ
hat. Aram aram dakete binê
kevir.

Lêbelê beqa delal, bi
çavê gilover û mezinê xwe
wî dît û qîr da:

—“Aha! Nabe ku kes
cihê xwe biguhere.”

Û marmaroşk jî ji lîstikê
derket.

Hemû heywanat hat in
arîkariya çivik, da ku şayed
bikaribin margîse peyda bi-
kin. Lê nebû ku nebû.

Çivikê ku dilê wî nedix-
west bixisire, çik e çik dikir
û bang dikir margîse. Lêbelê
jê, ti xeberî nebû ku nebû.

Tava ku ji tavandinê be-
tilî bibû, ji ehlê cangil xatir
xwest û aheste çû pişt çiyê,
da ku hinek îstîrahet bike.

Heywanatê ku ji peyda-
kirina margîse bêumêd bi-
bûn ji hev xatir xwest in û
çûn hêlînên xwe.

Çivik hê jî ji jêr bi jor û ji
jor bi jêr, vî alî û wî alî bi dî-
qet dimeyizand, da ku şa-
yed margîseyê zereng pey-
da bike.

Ma zarokino, gelo
hun dibêjin ku mar-
gîse xwe li kû derê
veşartibû?

RÊZIMANA KURDÎ

VEQETANDEK (Zêder)

Vê re “*berf î tarîf*” jî tê gotin; dikeve navbera du navan an navek û rengdêrekî ji bo ku wan pev re bide girêdan û cins û tîbaba wan bide zanîn. Ev, sisê ne: Ji bo cins î nêr “ê” bo cins î mê “a” û bo cinsî nêr û mê ya gelemjariyê jî “ên” tê. Yanê: ê, a, ên.

Gava nav, têrkerek distine bivê-nevê veqetandekê tê dawîya wê. Têrkera ku veqetandek distîne çar cûre nin:

1) **Navek an du sê navan.** Wek: *mamê Sînemê, law û bav û birayên xwe.*

2) **Rengdêrek wesfîn.** Wek: *gula sipî, xortê bêja.*

3) **Rengdêrek destdaniyê.** Wek: *birayê min, bevalê te.*

4) **Pronavek pêhatî (girêkî).** Wek: *mirovê ku hat, mek-tûba ku min nivîsî.*

Zêdeyî di nivîsandinê de van rêzên jêrîn jibîr nekin:

a) Ger nav bi dengdêrekî diqede, tîpa “y” tê pêşiya veqetandekê. Wek: *ga- gayê cot.* (Lêbelê carinan wek “*gaê cot*” jî tê nivîsandin ku ev xelet e.) *mû-mûyê reş, serî- seriyê rût.*

b) Navên ku bi “î” an “ê” diqedin û ku tîpa “y” girtine, ew herdu jî bilindekê (kumik) xwe davêjin û dibin “î” an “e”. Wek: *dê- deya min, rê- reya min an rîya min.*

c) Navên nêrza ku tîpa “a” heye, ew “a” dibe “ê”. Wek: *agir- dûyê êgir, ga- here gê bîne, masî- em mêsî dixwin.*

Lêbelê bi rengêkî din jî em

dikarin van bikar bînin. Ger hun tîpa “î” bixin dawiyê, ew jî rast e. Wek:

-*dûyê êgir dê bibe dûyê agirî,*

-*gê bîne dê bibe gayî bîne,*
-*mêsî dixwin dê bibe masiyî dixwin.*

Rakirina veqetandekê: Carinan di navbera navan de veqetandek tête rakirin, bi vî awayî jî bêjeyê ne nû çê dibin. Wek:

-*mişkê kor: kormişk,*

-*gula sor: sorgul.*

Ger em wisa çep venegerînin jî dîsa bêjeyê ne nû diafirînin. Wek:

-*masîmar, mişkekor, gulsor û hwd.*

PÊŞKERA HÊJMARKÎ

Jê re “*veqetandeka nepenî*” jî tê gotin an jî “*zêdera nepenî*” (article indefiniti). Ev biwêj di axaftinê de tiştêkî nepenî bi awayî nenas pêş me dike, du beş in:

-Ji bo nêr û mê yekejmar: -*ek, -eke, ekî, -eke,*

-Ji bo nêr û mê gelemjariyê: -*in, -ne.*

Mînak: *jinek, jinikek bedew, keçeke bedew, mirovin, hespin, mirovine, hespine, sêvine* û hwd.

Nîşank: Ev rêzên jorîn di gelemjariyê navan de jî tene bi kar anîn. Di zmanê Kurdî de der vê babetê rêyeke din jî heye, ev jî bikaranîna parekê “î” ye, Parekê “î” bê zayend e. Cihên navê nêr û mê digire. Navan li hev dide girêdan û ahengdariya zmanê pêk tîne. Wek: *birayê min*

î mezin, gayê me î cot. Pareka “î” tim gava ku zayend e, her cûda tê nivîsandin.

TEWANDINA NAVAN Û PÊŞKERÊN HÊJMARKÎ

Nav bêjeyên guhêrbar in, yanê tene tewandin. Gava:

a) **Têrkera navekî din e:** *birayê Sînemê, hespa Tacînî.*

b) **Ko pêşiya nav, daçekek heye:** *Ji Diyarbekrê, di gundan de.*

c) **Ger nav, kirde ya lekerêkê ye:** *zaroyan xwar, Ferzendî got.*

d) **Têrkera lêkerêkî sergerandî ye, ya dema niha û pêşatî de:** *ez Sînemê dibînim, ew bevalan tîne mala xwe.*

Wekî em dibînin li jor tewanga navan de sê parekên rêzmanî derbas dibin. Navên nêrza tîpa “î” û navên mêza tîpa “ê” û gelemjariya van herdukan jî tîpên “an” girtine. Rêzên tewanga navan ev in: *î, ê, an.*

Xweş bala xwe bidinê û van bi veqetandekê re têkilî hev mekin. Yê veqetandekê *ê, a, ên* in û yê tewangê jî *î, ê, an* in. Di *mamê Sînemê* de “ê” ya “mam” veqetandek e, lêbelê “ê” ya “Sînem” tewang e.

Tewandina pêşkerên hêjmarkî jî wekî navan e. Birastî -*ek* û -*in* tenê parên pêşkerê ne. -*eke, -ekî, -ekê* û -*ne* tewandina wê ne. Wek: *jineke baş an jinek baş, mirovne baş an mirovin baş, zarokek piçûk an zarokne piçûk* û hwd.

FERHENG A KURDÎ - TIRKÎ

(1)

ROJÎN ZELAL

A, a 1. Kürd Latin alfabesinin ilk harfidir. Arap alfabesinde "medli elif" ile gösterilir. Uzun sesli olup, dudakların açılmasıyla gırtlaktan çıkar. 2. Hayret ve ünlem işaretidir: **A, çiqas baş e!** 3. Cins edatı olarak dişilik anlamı verir: **Jiyana min. Keça bedew.** 4. Çoğul eki **an'**in **n'**si atılmak suretiyle yapılan kısaltmada çoğul eki olur: **Welatê mirova.** 5. Maddelerin fıkra ve bendleri gösterilirken "1" rakamı yerine kullanılır.

Ab Ağustos ayı.

aba aba, kalın kumaş.

abajûr abajur.

abal 1. (Fikren) dönüş, mesela dinden dönmek gibi. 2. geri dönme, vazgeçme. 3. dönmüş, vazgeçmiş kimse.

abalbûn geri dönüş, geri dönmek, vazgeçmek.

abanoz abanoz ağacı.

abegîne cam, billûr.

abid abit, ibadet eden, dindar kimse.

abidane abidane, abitçe.

abîde abide, anıt.

abîne Nargilenin suyun içine giren boru kısmı.

abîs Okyanusların çok derin ve güneş ışığının erişemediği kısmı.

abone abone.

aboneman abone olan kişi.

abor 1. kalıntı, iz. 2. geçim, gerekler, geçim için gerekli ihtiyaçlar.

aborandin 1. idare etmek, geçindirmek. 2. (Mal, eşya) satmak, satım.

aborbûn (Geçimsel olarak) idare olmak.

aborî geçim, ekonomi, iktisat. / **aboriya xwe xweşkirin** geçimini düzeltmek, geçimini yoluna koymak. / **aboriya zanistî** bilimsel ekonomi, bilimsel iktisat

/ **zanistiya aborî** ekonomi veya iktisat bilimi.

aborkirin (Geçimsel olarak) idare etmek.

aborînas bkz. **aborîzan**

aborînasî bkz. **aborîzanî**

aborîzan ekonomist, iktisatçı.

aborîzanî ekonomi, iktisat bilimi.

abûrî bkz. **aborî**

abzûng bkz. **avzûng**

aciz bıkmış, usanmış.

acizbûn bıkmak, usanmak. / **jê acizbûn** bir şeyden bıkmak, usanmak.

acizî bıkkınlık.

acizkirin bıktırmak, usandırmak.

acîz aciz, çaresiz.

acîzbûn aciz olmak, çaresiz olmak.

acûr kiremit.

acûrpêj kiremitçi, kiremit pişiricisi. **acûrpêjî** kiremitçilik, kiremit pişirimi.

adab adap, usûl, âdet.

adabê muaşeret adabı muaşeret, görgü kuralları.

ada budama.

adakirî budanmış.

adakirin budamak.

adan 1. süt ürünleri. 2. besin, gıda. 3. verimli, doğurgan, mümbit.

adanî 1. sütsel, süte ait. 2. bereket.

Adar Mart ayı.

adarik Mart ayında çıkan ve Arapçada "zuhir" denilen bir ot cinsi.

ade¹ 1. ısırın böcekler, haşerat. 2. şirret, sırnaşık, can sıkın şey veya kimse.

ade² budama.

adekirin budamak.

ade³ yabani otlar.

Adem Hz. Adem..

adem adam, insan. / **benî adem** beni adem, insanoğlu.

ademî insana ait, insanî, insan olanlar.

ademza insanoğlu.

ademzad bkz. **ademza**

adenît lenf düğümleri iltihabı.

adese mercek, adese.

KARTA ABONETİYÊ

Ji kerema xwe ve ji hejmara [.....] pê ve min bikin aboneya/aboneyê kovara *nûbihar*.

Nav û paşnav:

Navnîşan:

Jimareyên hesabê ji bona razandina bedela abonetiye:

Li hundur: Postgiro (Posta Çeki): Süleyman Çevik, 658265

Li derve: Süleyman Çevik, İş Bankası Yavuzselim Şubesi, 1079 - 30100 - 3118770

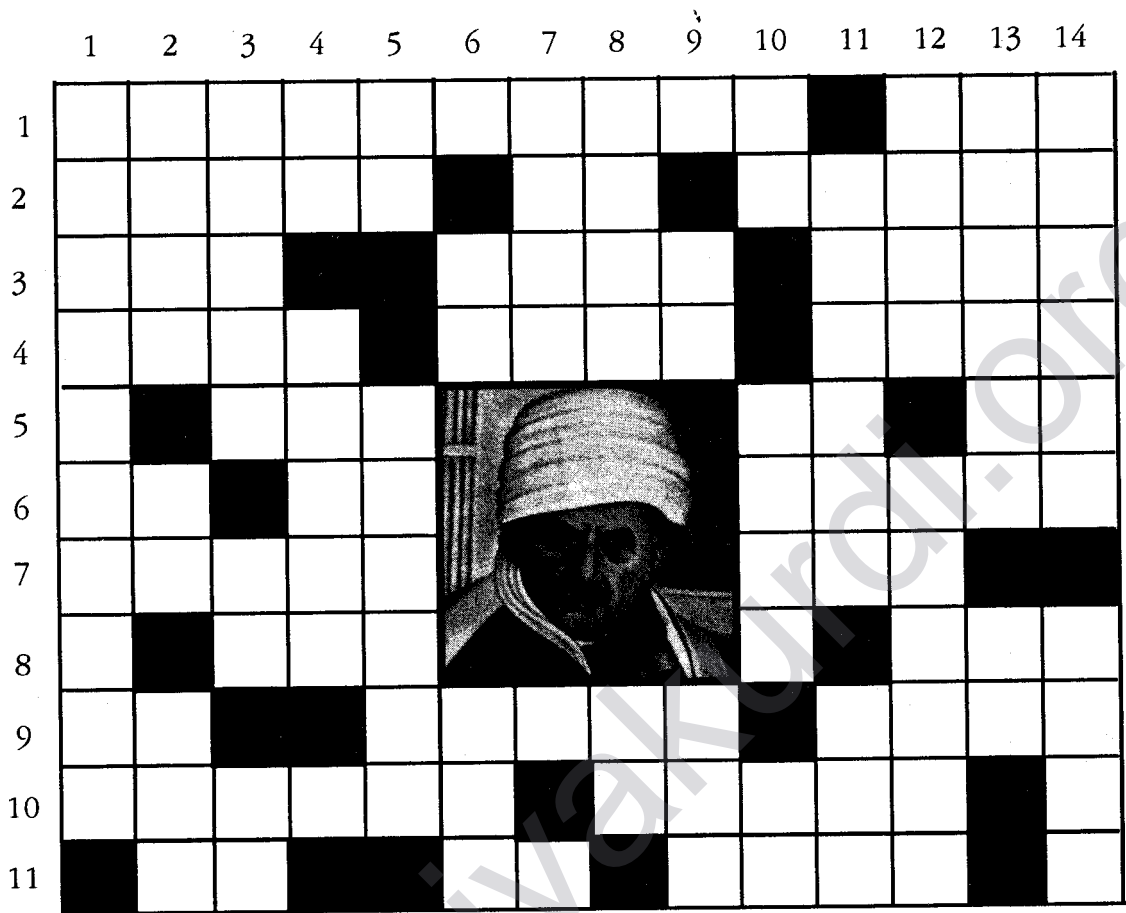
Ji kerema xwe ve, Karta Abonatiyê dagirin û tevî kopyeyeke pela razandina bedela abonetiye bişînin navnîşana me.

Navnîşan:

Fevzipaşa Cad. Başhoca Sok. No: 49/1
Fatih - İstanbul Tel: 533 75 88

Bedela abonetiye:

Li hundur: 120.000 TL. **Li derve:** 50 DM.

CEPERAST:

1- Bi navê "Melayê Meşhur" hate zanîn. Mela, seyda, rewşenbîr, alim û mamosteyeke bi nav û deng. Sala 1873 li gundê Norsê, qeza Hîzanê, bajarê Bedlîsê hate dinyayê. Sala 1960 li Rihayê wêfat kir. Bi navê "Rîsaleyên Nûr" 130 kitêb talîf kir. Heta dawîya heyata xwe ji bo dîne Îslam mûcadele kir, zilm û zorî kişand. 28 salê wî di koçberî û mahpusxanan de derbas bû. Dixwest ku bi navê Medresetu'z-Zehra zanîngehekî vebe. Heta dawîya heyata xwe ji bo îfîhada Îslamê xebitî. (Resma di navê de.) - Qumaşek qalind, eba. 2- Feqîr, xizan, belengaz - Bendik, dezî - Gotinên bi belaxat, bi wîje. 3- Di bîjîjkî de xal, şanik - Du zarokên ku bi hevûdu re ji dêyek hatine dinyayê - Ser, qehf. 4- Hênan, hereketa ku meriv tiştek bi xwe re tîne - Lêkerekê sergerandî, tevlêhev kirin - Navê bombekê ku Amrîka avêtiye Hîroşîma û Nagazakî. 5- Naynûkên heywanan - Dîn - Tiştê ku ji kaniyê diherîke (berepaş). 6- Bi Erebi "bira"- Êmeke heywanan - Kesê ku tengasiya mal û dirafiya xwe heye, kesê dilsaf, feqîr. 7- Doşandin, doşîn - Nexweşiyek, fê, edr. 8- Parçe-reşiyek piçûk ku çar alî xwe bi avê hatiye girtin - Xurek,

xurdemenî, xwarin. 9- Cejn, roja piştî meha Rezezanê ku tê pîrozkirin - Her perçeke trêne - Cîhê ku av jê diherike, çavî. 10- Ew merivê ku du merivê xeyidandî lihev tîne, navend - Hogir, dostne. 11- Cîhê ku di taldê de dimîne û tava rojê lê nakeve, say - Roja piştî pêncşembê - Gundê Bedî zeman Seîd ê Norsî.

SEREJÊR:

1- Eyûbî yê Kurdî. Qumandareke Kurd î meşhûr. 2- Eşq, sewda - Xwe - Aletek ji hesin ku pê çilo milo tê birrîn. 3- Navekî mêran - Brayê mêr - Ji bo tişt û kesê nêr ê nêzîk tê gotin. 4- Dê, dayê - Devê teyrana, nikul. 5- Qebîle - Tiştê ku maddî nîne. 6- Ka, hele - Bi erebî pêşî, îstîqbal. 7- Mêvanxane, xan. 8- Kesê ku hedîs neqil kiriye - Ax!, ku cihek meriv êşiya tê gotin. 9- Bi Tirkî şikefta hîrç û rovî û hwd - Tiştek ku ji genim çêdibe. 10- Hejmarek (berepaş) - Lask, frêze, qarot, sap (jî bo dexl û zadê ye.) - Roj, tav. 11- Zadeganî, mîrzetî - Gidik, çêla bizinê. 12- Tiştê ku mirov pê kar dike - Dewleteke kevin. 13- Nexweşiya ku li devûrûyê însan, lî ser çermê însan xûya dibe - Weya, weyaxûd, yan. 14- Ezman, sema - Şahid.

Amadekar: **ALÎ KEÇELÎ**

weşanên nûbihar (nûbihar yayınları)

Rêza kitêbên Kurdî
(Kürtçekitaplardizisi)

Rîsala Biratîyê/Bedûzeman Seîd ê Norsî	15.000 TL
Rîsala Biratîyê (Erebî)/Bedûzeman Seîd ê Norsî	15.000 TL
Peyivên Piçûk/Bedûzeman Seîd ê Norsî	20.000 TL
Peyiva Bîst û Seyemîn/Bedûzeman Seîd ê Norsî	15.000 TL

Rêza kitêbên Tirkî
(Türkçe kitaplar dizisi)

Şırnak Baskını/Osman Resulan.....20.000 TL

Di xwestinê we yên tevayî de, kitêbên Kurdî bi 30 % erzanî; kitêbên Tirkî bi 40 % erzanî tên şandin.
(Toplu isteklerinizde Kürtçe kitaplarımız % 30, Türkçe kitaplarımız % 40 indirimle gönderilir.)

Deynê xwe rêbikin yekî ji van hesabên jêr:
(Borcunuzû aşâğıdaki hesaplardan birine yatırınız:)

Postgiro (Posta çeki): Süleyman Çevik, 658265.

Jimareyên hesabbanqî (Banka hesap numaraları):

Li hundir (İçerde): Süleyman Çevik, İş Bankası Yavuzselim Şubesi 1079 - 300 - 235999.

Li derve (Dışarda): Süleyman Çevik, İş Bankası Yavuzselim Şubesi 1079 - 30100 - 3118770.

Navnişana me (Adresimiz):

weşanên nûbihar

Fevzipaşa Cad. Başhoca Sok. 49/1
Fatih/İstanbul
Tel: 533 75 88

